

# ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ  
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО  
И ИНВАЛИДСКО  
ОСИГУРАЊЕ

## ОСИГУРАНИКА

**ТЕМА БРОЈА:** За десетодневну рехабилитацију у бањама Србије ове године су, до 31. маја, могли да се пријаве корисници пензија чија примања износе до 29.378 динара

### КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима  
8-15h



0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног  
телефона и из иностранства

# У БАЊЕ О ТРОШКУ ФОНДА 15.500 ПЕНЗИОНЕРА





ИЗДАВАЧ: Републички  
фонд за пензијско  
и инвалидско осигурање



#### ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

#### РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић  
Париска бр. 9,  
11000 Београд,  
011/2030-742  
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

#### СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743  
факс: 2638-201

#### РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић  
Житни трг бр. 3,  
21000 Нови Сад  
021/487-7754,  
021/487-7789,  
факс: 021/6624-359,  
e-mail:  
miroslav.mekterovic@pio.rs

#### ШТАМПА:

Штампарија  
ЈП „Службени гласник“  
Београд

#### ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије  
се не враћају.

#### Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

## ПОЛОЖАЈ СТАРИЈИХ У ДРУШТВУ

# Речи и дела

**Р**авноправност нема никакве везе са годинама јер старији мушкарци и жене имају иста права као и млађи. Ипак, штетан јавни дискурс и наметнута перцепција старости маргинализују старије људе, поготово када је реч о језику у медијима.

Културне вредности данас се обликују кроз спектакл, а славна личност кроз селебрити младалачког изгледа. Ројтерс је 2018. године објавио истраживање које предвиђа да ће цена антиејџинг индустрије са 42,51 милијарде достићи 55,03 милијарде долара до 2023. године. (Иначе, ејџизам су стереотипи, предрасуде и дискриминација због година старости.) Просечна старост становника у Европској унији, међутим, незнатно је изнад 43 године, док Еуростат (статистичка служба ЕУ) прогнозира да ће просечна старост у ЕУ 2050. достићи 46,9 година. И док диктат млађег изгледа скрива године, не може се игнорисати биолошка истина да је старење процес који започиње моменатом зачећа и траје цео живот.

Да ли старост може бити лепа и кул? Одговор на то питање већ су дали сами старији људи. Холивудска икона Софија Лорен је 2016. године, у 81. години живота, увеличала рекламну кампању дизајнера Долче и Габана. Лејла Денмарк је своју књигу „Докторка Денмарк је тако рекла“, у којој је сабрала своја искуства педијатра и савете мајкама, објавила 2002. годину дана пошто се, са нешто више од 103, пензионисала.

Легендарна певачица џеза и евергрин, у чијој музици уживају припадници млађе популарације, Нада Павловић, изјавила је 2014. да нема појма колико има година, алудирајући на то колико године нису важне. Нада Павловић кроз музику гаји међугенерациски дијалог,



што добро знају многи посетиоци њених наступа.

Америчком певачу Тонију Бенету (94) први пут је дијагностикован алцхајмер 2016. године. Само две године раније он и Лејди Гага снимили су албум, који је врста међугенерациског успеха. Након дијагнозе, Тони Бенет је наставио турнеје певајући свој деведесетминутни сет, све до последњег наступа, 11. марта 2020. године, када га је прекинула пандемија.

**„Млађе генерације би требало подсећати на то да и на српском постоје речи којима се за нешто може рећи да је добро, лепо, одлично, сјајно, а не искључиво супер и кул“, Иван Клајн**

Глумица Бранка Веселиновић у септембру прошле године прославила је 102. рођендан и, како је тада изјавила, витална је, сваки дан ради гимнастику и ништа јој не фали јер се увек нечим занима. Мира Бањац има седамдесет година дугу каријеру глумице а управо је почела снимање новог филма у Београду и Бањалуци.

Италијан Ђузепе Патерно је 2017. уписао факултет, а дипломирао недавно у 96. години, након прележаног ковида 19. Иако навикнут на традиционални начин учења, део испита

је полагао онлајн а дипломски је без проблема написао на рачунару.

Колико је само пензионисаних стручњака које радне организације настоје да врате на посао због њихових способности и менторства или особа које се никада не заборављају.

Просечна старост становништва од 43,3 године сврстава Србију међу првих десет по старости у Европи. Сваки пети становник у Србији старији је од 65 година, а према неким пројекцијама, 2041. године се очекује да то буде сваки четврти житељ. Утолико је значајнији друштвени дијалог о предлозима за измене и допуне Закона о забрани дискриминације који је одржан почетком марта. На нацрту закона радили су Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као и Министарство правде.

У предлогу овог закона пише да у члану 23 реч стари треба заменити речју старији, те би члан требало да гласи: Старији имају право на достојанствене услове живота без дискриминације, а посебно, право на једнак приступ и заштиту од занемаривања и узнемиравања у коришћењу здравствених и других јавних услуга.

**Јелена Оцић**



ЗАВРШЕНО ПРИЈАВЉИВАЊЕ ЗА БЕСПЛАТНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ У 2021.

# Око 15.500 корисника у бањама

Финансијским планом Фонда ПИО су и за ову годину одређена средства за десетодневну рехабилитацију у бањама корисника са нижим пензијама. За трошкове рехабилитације пензионера у здравствено-стационарним установама и бањско-климатским лечилиштима издвојено је 473,63 милиона динара, што је 85 одсто од укупних средстава која су у 2021. години планирана на име друштвеног стандарда корисника пензија. Оглас је расписан 13. маја, пријављивање корисника је трајало од 14. до 31. маја, а за бесплатну рехабилитацију могли су да се јаве сви корисници чија пензија износи до 29.378 динара. Услов је, као и раније, био да немају друга лична примања.

С обзиром на актуелне епидемиолошке околности, према речима др Дике Кајевића, директора Сектора за медицинско вештачење Фонда ПИО и председника Радне групе за праћење и спровођење поступка рехабилитације, безбедност корисника у установама током рехабилитације је на првом месту.

– Добра вест је да је у овом моменту епидемиолошка ситуација стабилна са тенденцијом пада учесталости оболевања у свим деловима земље. Према податку од 10. маја, до тада је укупно било вакцинисано 3.826.563 особе, и ревакцинисано 1.657.223, а највиши степен вакцинације постоји у популацији старости између 65 и 74 године. Наравно, РХ цен-

три су у обавези да се приликом пријема и током боравка корисника придржавају свих препорука Кризног штаба и других надлежних органа Републике Србије. Ситуацију у вези са епидемијом пратимо континуирано и, уколико буде неопходно, вршиће се евентуалне измене у вези са упућивањем пензионера на бесплатан опоравак – наглашава др Кајевић.

С обзиром на одређена средства и просечне цене, биће упућено око 15.500 пензионера о трошку Фонда у неки од 24 рехабилитациона центра.



Др Дика Кајевић

– Прошле године је право на бесплатни опоравак остварило 14.229 корисника, а до 17. марта 2021. то право је искористило 8.708 пензионера, с обзиром на то да је због епидемиолошке ситуације и ванредног стања оглас расписан 20. августа, а коначне ранг листе су објављене 14. октобра 2020.

Фонд је предузео и све кораке да РХ центри обезбеде пензионерима да своје право по прошлогодишњем огласу реализују у текућој години – подсећа др Дика Кајевић.

За рехабилитацију о трошку Фонда ПИО могли су, као и претходних година, да се јаве и пензионери који су то право остварили применом домаћих прописа и на основу међународних уговора, под условом да збир тих пензија не прелази 29.378 динара.

– Пензионерима ће о трошку Фонда бити обезбеђен превоз, смештај и пун пансион, а обим терапија који сваки корисник пензије мора да добије биће прецизиран уговором са сваком бањом, како је било и претходних година. Рехабилитација је прилагођена потребама пензионера у сваком појединачном случају и обухвата лекарски преглед, ЕКГ, лабораторијске анализе, специјалистичке прегледе и визите одељењских лекара, као и најмање три врсте терапија у зависности од оцене лекара и области за коју је одређена бања специјализована. Прелиминарне листе корисника пензија који испуњавају услове за упућивање на рехабилитацију биће објављене шеснаестог радног дана од дана истека огласа. У року од пет радних дана може се поднети приговор



Буковичка бања

надлежној комисији, која је у обавези да прегледа све жалбе. Пензионери ће, након објављивања коначних ранг листа бити упућени у једну од 24 бање – појашњава поступак др Дика Кајевић.

Наш саговорник додаје да Фонд ПИО сноси и трошкове за пратиоца слепог лица, као и детета које је остварило право на породичну пензију а неспособно је за самосталан живот и рад.

Прошле године усвојен је нови Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, а поједине новине су се односиле и на бесплатну рехабилитацију.

– Три су кључне измене у Правилнику о друштвеном стандарду корисника пензија које се односе на бесплатну рехабилитацију. Једна измена подразумева да корисници имају право на рехабилитацију о трошку Фонда само уколико то право нису већ искористили према одредбама овог правилника, док је претходним правилником било прописано да се оно може поново остварити пет година након коришћења. Овом изменом средства су правичније и рационалније распоређена јер је омогућено да пензионери у што већем броју користе бесплатни опоравак у лечилиштима. Друга новина односи се на то да се ранг листа за десетодневни бесплатан боравак у некој од бања Србије установљава према врсти пензије – старосна, инвалидска, породична пензија, док је ранији критеријум подразумевао утврђивање листе по категоријама осигураника и по врсти права у свакој категорији. Праведнија расподела средстава успостављена је и тиме што се од 2020. године средства за рехабилитацију распоређују по филијалама и општинама према броју корисника чија пензија не прелазила износ просечне пензије, док су раније средства била сразмерна укупном броју корисника. Дакле, од прошле године средства за друштвени стандард су целисходније усмерена ка корисницима чије су пензије најниже – закључује др Кајевић.

Јелена Оцић

СЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА ФОНДА ПИО

# Редовна исплата припадљивости



Са једне од претходних седница Управног одбора РФ ПИО

**Н**а седници Управног одбора Републичког фонда ПИО, одржаној 26. маја ове године, усвојени су Извештај о раду РФ ПИО за 2020. годину и Извештај о финансијском пословању Фонда за 2020. годину.

Рад Фонда у прошлој години одвијао се у складу са прописима из области пензијског и инвалидског осигурања, са Стратешким планом РФ ПИО за период 2018-2020. и Програмом рада Фонда за 2020. годину, уз извесне промене у реализацији планираних активности које је условио измењени начин рада услед пандемије изазване вирусом ковид 19.

Имајући у виду све околности које су утицале на рад Фонда, закључено је да је одржан и очуван квалитет и квантитет рада у односу на 2019. годину.

И поред ванредних услова пословања у 2020, исплата права из пензијског и инвалидског осигурања ни у једном тренутку није била угрожена и вршена је редовно, а од исплате за март 2020. године пензије су исплаћиване из једног дела и корисницима из категорије запослених. Пензионери су поред повећања примања за 5,4 одсто добили и две новчане помоћи – од 4.000 динара у априлу и 5.000 динара у децембру 2020. Корисницима чија је висина пензије износила до 35.840,11 динара, исплаћиван је и новчани износ као увећање уз пензију.

Укупни приходи и примања Фонда у 2020. години остварени су у износу од 704,29 милијарди динара, што је 0,50 одсто више од планираних средстава за прошлу годину. У односу на 2019. укупни приходи и примања виши су номинално за 6,15 процената, односно за 40,82 милијарде динара. Расходи и издаци извршени су у укупном износу од 695,96 милијарди динара.

За исплату пензија корисницима свих категорија осигураника на територији Републике Србије и у иностранству утрошено је укупно 570,50 милијарди динара (562,23 милијарде динара за испла-

ту пензија у Србији и 8,27 милијарди динара за исплату корисницима у иностранству).

Када је реч о захтевима за остваривање и коришћење права из пензијског и инвалидског осигурања, за издавање потврда и уверења, током 2020. године у Фонду је поднето укупно 3.103.267 различитих захтева за решавање по којима је било потребно поступити.

У прошлој години обављено је и укупно 121.577 вештачења, од тога 104.102 вештачења по захтевима за остваривање права из ПИО. Настављен је тренд смањења учешћа корисника инвалидских пензија у укупном броју пензионера и са 31. 12. 2020. године они су у укупном броју пензионера учествовали са 15,7 процената.

Електронске услуге Фонда намењене грађанима су 16,5 одсто више коришћене током 2020. године у односу на претходну, односно е-услуге РФ ПИО је користило 199.603 грађана кроз 243.260 сесија.

Подсећамо да је од 4. маја прошле године Фонд грађанима омогућио да електронским путем, преко портала е-Шалтер, подносе захтеве за остваривање права из ПИО и друге захтеве (укупно 117 различитих захтева), као и доказе који се уз захтев прилажу. Овај електронски сервис Фонда је прилагођен грађанима у највећој могућој мери и показало се да је међу најнапреднијим електронским сервисима у целој државној управи. Фонд континуирано ради на томе да се остваривање права из ПИО што више поједностави, убрза и олакша, и да електронске сервисе може да користи што већи број грађана.

Треба још истаћи да је у поступку ресертификационе провере примене стандарда у пословању, Фонд прошле године обновио валидност сертификата за међународне стандарде: ISO/IEC 27001:2013 Сертификат RS20/0044.00, а за ISO 9001:2015 Сертификат RS20/0043.00, оба са важењем у наредне три године.

М. Јовановић



# Најстарији – извор знања и искуства

**У** Народној скупштини Републике Србије 14. маја ове године представљен је Посебан извештај о дискриминацији старијих грађана, уз најзначајније податке и препоруке за унапређење њиховог положаја.

Извештај је урадио тим поверенице за заштиту равноправности уз подршку Популационог фонда Уједињених нација (УНФПА), с циљем да се прикажу актуелно стање и изазови равноправности, као и могући начини за превазилажење проблема. У оквиру извештаја приказани су и резултати истраживања о положају старијих у Србији које је институција Повереника за равноправност спровела прошле године у сарадњи са УНФПА.

Отварајући конференцију, председник Народне скупштине Ивица Дачић рекао је да слика коју смо добили у Извештају није за понос, имајући у виду да су притужбе за дискриминацију по основу старосне доби, које пристижу поверенику, чак на другом месту у односу на све друге видове дискриминације.

– То је стање које морамо да променимо. Желимо Србију у којој није срамота бити стар, а бити пензионер не значи бити сиромашан и дискриминисан – навео је Дачић.

Председник Скупштине је истакао да је представљени извештај детаљан и дубински и као такав одличан материјал за доношење одлука које ће истински и дугорочно побољшати положај наших најстаријих грађана и подсетио на бројне позитивне стране, првенствено на напоре на побољшању материјалног положаја пензионера кроз стално повећање пензија већ годинама уназад.

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић навела је да Србија дели судбину Европе у којој је свака пета особа старија од 65 година, те да је у свету скоро милијарду људи старијих од 60 година.

– Положај старијих је комплексан и неповољан, немали број живи у сиромаштву, а неки су изложени злостављању, занемаривању, све већи број оболева од деменције, сведени су на ствар – рекла је повереница и додала да би еџизам могао да буде најприсутнији облик дискриминације у 21. веку, онако како је то некада био расизам.

Јанковић је навела да јој неки замерају и кажу да има угроженијих група од старих,



**Бранкица Јанковић и Дарија Кисић Тепавчевић**

али да ће и мањине и жене и ЛГБТ популација једног дана бити стари и да је то „једина категорија која је будућност свих нас“.

– Поштовање и заштита људских права старијих грађана и грађанки од изузетне је важности и мора бити стављена у фокус јавних политика, јер су наши најстарији вредан извор знања и искуства. Ми као друштво имамо предност и потенцијал, сходно нашем културном идентитету и доброј традицији, која подразумева поштовање старијих грађана и односе међугенерациске солидарности и разумевања – рекла је повереница за равноправност.

Бранкица Јанковић је указала да су на основу сагледаног стања дате препоруке које се односе на социјалну сигурност старијих грађана, системе здравствене и социјалне заштите, спречавање дискриминације и насиља, као и на друштвену укљученост старијих.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања покренуло је процес израде и доношења низа стратешких докумената јавне политике који треба да допринесу побољшању система социјалне заштите, а посебно најрањивијих група у том систему, изјавила је на скупу ресорна министарка проф. др Дарија Кисић Тепавчевић и навела да је реч о стратегијама социјалне заштите и деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници, као и о изменама Закона о социјалној заштити.

Кисић Тепавчевић је истакала да су најстарији суграђани током пандемије ковида 19 свима показали како се треба одговорно понашати.

– Они су изнели велики терет, својим примером су нам показали како треба да се штити од вируса, а спадају у најосетљивији део популације. Треба рећи да је највише вакцинисаних грађана у групи најстаријих – истакла је министарка за рад.

Она је навела да су најстарији у геронтолошким центрима такође показали одговорност и спремност да прихвате технолошке иновације у условима када су због вируса били у изолацији, користећи савремену техничку опрему како би били у комуникацији са својим најмилијима.

Када је у питању област рада и запошљавања, Кисић Тепавчевић је рекла да је један од посебних циљева Стратегије запошљавања и пратећег Акционог плана за период од 2021. до 2023. године унапређење положаја лица старијих од 50 година, заједно са другим категоријама теже запошљивих – жена, особа са инвалидитетом, Рома.

На скупу посвећеном положају најстаријих говорили су и Сем Фабрици, шеф Делегације ЕУ у Србији, Франсоаз Жакоб, стална координаторка УН, Алана Армитаж, регионална директорка УНФПА за Источну Европу и Централну Азију и други.

Поред представљања најзначајнијих података из Посебног извештаја о дискриминацији старијих, организована су и три панела. На првом је било речи о међусекторској сарадњи државних органа, на другом о улози цивилног сектора када је у питању унапређење положаја старијих, док су на трећем панелу представљени неки од примера добре праксе.

**М. Јовановић**

ПОДНОШЕЊЕ ЈЕДИНСТВЕНЕ ПРИЈАВЕ НА ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ У РОКУ

# Од 1. јула само преко портала ЦРОСО

**П**оступак подношења пријаве, промене и престанка осигурања регулисан је Законом о Централном регистру обавезног осигурања (ЦРОСО). Законом о ЦРОСО прописано је да се регистрација осигураника и осигураних лица у Централни регистар врши подношењем јединствене пријаве у електронском облику, директно преко портала ЦРОСО од стране подносиоца јединствене пријаве. Подносилац пријаве је дужан да се региструје на порталу коришћењем квалификованог електронског сертификата. Рок за подношење пријаве је најкасније пре ступања запосленог и другог радно ангажованог лица на рад, односно у року од три радна дана од дана почетка обављања делатности, односно од дана престанка запослења, престанка обављања послова или обављања делатности, односно од дана настале промене у току осигурања.

Имајући у виду да подносиоци пријава већ поседују квалификоване електронске сертификате, Фонд ПИО, почев од 1. 7. 2021. године више неће подносити преко портала ЦРОСО пријаве за обвезника подношења пријаве које су поднете у законом прописаном року. Изузетно, Фонд ће наставити подношење пријаве и након овог датума



Филијала за град Београд, шалтер сала

само за физичка лица која немају техничке могућности за регистрацију пријаве у електронском облику директно преко портала

ЦРОСО, за носиоце пољопривредног домаћинства, односно газдинства, као и за чланове њихових породица. С тим у вези, овлашћено лице Фонда је у обавези да обвезника подношења пријаве, у случају да је дошао у просторије Фонда и да жели да пријава која се подноси у року буде поднета од стране запосленог у Фонду, упути да пријаву поднесе електронским путем преко портала ЦРОСО. Такође, запослени Фонда је у обавези да, у случају када пријава није поднета у року, обвезника подношења пријаве упути на могућност подношења захтева за утврђивање својства осигураника. По окончању поступка, Фонд ће поднети пријаву путем портала ЦРОСО.

Ј. Томић

## Пријава за електронско издање „Гласа осигураника“

Од почетка маја ове године Фонд ПИО је омогућио читаоцима „Гласа осигураника“ да се електронски пријаве како би на личну имејл адресу сваког месеца добијали електронски примерак својих омиљених новина. Пријава се врши преко сајта Фонда ПИО ([www.pio.rs](http://www.pio.rs)). Потребно је само уписати имејл адресу на коју ће бити достављано електронско издање сваког наредног броја „Гласа осигураника“. Ову услугу је могуће одјавити у сваком тренутку.

Ј. Т.

Будите у току - пријавите се да добијате електронску верзију листа Гласа осигураника.

Имејл

Унесите вашу имејл адресу

Пријава

## Нова директорка Филијале РФ ПИО Вршац

На челу Филијале РФ ПИО Вршац од 28. априла 2021. налази се Јелена Мушкиња. Јелена је рођена 1977. године у Вршцу, а дипломирала је на Правном факултету у Београду. Стручну праксу је обављала у Пореској управи филијале Вршац, а потом се 2016. запослила у Градској управи гра-

да Вршца. Од 2019. радила је као стручни радник у вршачком Центру за социјални рад. У августу 2020. постављена је за заменика секретара Скупштине града Вршца.

Јелена има положен државни стручни испит. Мајка је једног детета.

Г. О.





АНГАЖОВАЊЕ РАДНИКА НА СЕЗОНСКИМ ПОСЛОВИМА

# Најдуже 180 дана у години

**З**аконом о поједностављеном радном ангажовању на сезонским пословима у одређеним делатностима се уређује начин радног ангажовања и плаћања пореза и доприноса за оне који раде на пословима сезонског карактера у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства, у складу са прописом којим се прописује класификација делатности.

Послодавац је предузетник или правно лице које обавља делатност у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства, у оквиру које могу да се обављају сезонски послови, изузев делатности као што су: лов, траперство и одговарајуће услужне делатности, услужне делатности у вези са шумарством, риболов и аквакултура. Послодавцем се сматра и физичко лице – носилац или члан породичног пољопривредног газдинства који се бави пољопривредном производњом.

## Обавезе послодавца

Сезонским пословима, у смислу овог закона, сматрају се послови који се обављају само у одређено време током године (садња, сетва, берба, жетва, заштита биља, припрема земљишта, резивање, чишћење, љушћење, сортирање, шишање/стрижа, испаша и сл.). Послодавац је дужан да сезонског радника пре ступања на рад упозна са пословима које ће обављати, са местом рада, очекиваним трајањем радног ангажовања, условима за безбедност и здравље на раду, радним временом и одмором (дневним и недељним), висином накнаде за рад без пореза и доприноса и роковима за њену исплату. Послодавац је такође у обавези, ако радник захтева, да му изда потврду која садржи податке о послодавцу (назив, седиште и ПИБ послодавца, број газдинства, односно име и презиме, јединствени матични број грађана, податке о пребивалишту) и сезонском раднику (име, презиме и ЈМБГ радника/број пасо-



ша за стране држављане, држављанство сезонског радника/земља резиденства, податке о пребивалишту/боравишту) најкасније у року од два месеца од почетка рада.

Послодавац има право да прекине радно ангажовање сезонског радника кад за његовим радом истекне потреба или ако радник послове не обавља на задовољавајући начин, и дужан је да раднику исплати до тада неисплаћен износ уговорених дневних нето накнада.

## Права сезонских радника

Ангажовани за обављање сезонских послова и који за свој рад остварују накнаду су обавезно осигурани лица уколико нису осигурани по другом основу.

Сезонски радник је лице које послодавац ангажује за обављање сезонских послова уз новчану накнаду. Могу да буду радно ангажовани и млађи од 18 година, под прописаним условима. На страног држављанина који је за време боравка у Републици Србији радно ангажован на пословима и под условима прописаним овим законом не примењују се посебни услови за запошљава-

ње странаца утврђени Законом о запошљавању странаца.

Радно време сезонског радника не сме бити дуже од 12 часова дневно, а радник који ради осам часова дневно или дуже има право на одмор од најмање 30 минута у току дневног рада.

Сезонски радник има право на накнаду за рад за сваки час рада, која не може бити нижа од накнаде утврђене у складу са овим законом. Накнада за рад обрачунава се по радном часу, без припадајућих доприноса и пореза, најмање у износу минималне цене рада утврђене у складу са законом, која важи на дан исплате. Накнада се исплаћује на крају радног дана или у другим уговореним роковима.

Сезонски радник се не брише са евиденције незапослености, нити се обуставља исплата новчане накнаде која му припада за време привремене незапослености. Он има право из здравственог осигурања само за случај повреде на раду и професионалне болести, као и права из пензијског и инвалидског осигурања.

Евиденциона пријава и одјава сезонских радника под-

носи се електронским путем Пореској управи, а период у којем се радник пријављује или одјављује је календарски месец.

## Обавезна пријава

Пореска управа је дужна да, на основу података из евиденционе пријаве и одјаве, Централном регистру за обавезно социјално осигурање поднесе јединствену пријаву на обавезно социјално осигурање.

Послодавци којима је додељен порески идентификациони број (ПИБ) немају обавезу посебне регистрације за пријављивање сезонских радника. Послодавци који нису обавезни да имају ПИБ дужни су да се код Пореске управе региструју за пријављивање сезонских радника.

Регистрациона пријава подноси се електронски и садржи ЈМБГ, име и презиме, адресу из личне карте и општину адресе послодавца; ЈМБГ, име и презиме, адресу из личне карте подносиоца пријаве (ако пријаву не подноси сам послодавац); број телефона послодавца и подносиоца пријаве и адресу електронске поште.

Послодавац може да ангажује сезонске раднике највише 180 дана у току календарске године, рачунајући календарске дане од прве пријаве радника путем Портала Пореске управе до последње одјаве сезонских радника са тог портала, при чему се дани у којима није било ангажовања сезонских радника не броје. Послодавац може да ангажује истог сезонског радника највише 120 радних дана у календарској години. Послодавац може истог радника да ангажује по основу уговора о привременим и повременим пословима, с тим да укупан број радних дана по оба основа не може да износи више од 120 радних дана у календарској години.

### Порези и доприноси

По основу накнаде за рад коју оствари сезонски радник послодавац је дужан да плати порез на доходак грађана и доприносе за обавезно социјално осигурање – допринос за ПИО и допринос за здравствено осигурање за случај повреде на раду и професионалне болести. Стопа доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање износи 25,5 одсто.

Обвезник пореза и доприноса је сезонски радник.

Порез и доприносе послодавац плаћа на основицу која представља дневни износ пореза и доприноса који се плаћају за сваки радни дан сезонског радника, независно од висине дневне накнаде за рад и радног времена сезонског радника. Послодавац је дужан да, почев од првог дана ангажовања сезонских радника, у сваком календарском месецу Пореској управи електронски доставља податке потребне за израду евиденционе пријаве. На основу података систем Пореске управе последњег дана календарског месеца аутоматски сачињава и електронским путем подноси појединачну пореску пријаву о обрачунатим порезима и доприносима. Порез и доприносе за сезонског радника послодавац плаћа у року од 15 дана од дана пријема података из налога за плаћање које доставља Пореска управа.

**Нела Миладиновић**

## УГОВОР О СОЦИЈАЛНОЈ СИГУРНОСТИ СА КВЕБЕКОМ

# Уређена права из пензијског и здравственог осигурања

**В**лада Србије усвојила је предлог закона о потврђивању уговора о социјалној сигурности између српске владе и владе Квебека. Овим уговором се на свеобухватан начин уређује остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, укључујући и права по основу повреде на раду и професионалне болести и здравственог осигурања.

Према речима Зорана Пановића, директора Завода за социјално осигурање, споразум је потписан у јуну прошле године и сада треба да га ратификују скупштине Србије и Квебека, иначе главног града истоимене канадске покрајине. Споразум ће ступити на снагу и почети да се примењује након три месеца од размене обавештења да је извршена његова ратификација.

Овим споразумом наши људи у покрајини Квебек имаће могућност да регулишу стаж осигурања и остваре права из пензијског и инвалидског осигурања, али и на здравствену заштиту и у Квебеку и у Србији.

Ишло се и корак даље па је споразумом предвиђена и могућност здравствене заштите студената док бораве у Квебеку или су на студијама у Србији, што споразум с Канадом, с којом наша земља има потписану конвенцију, не предвиђа.

Пановић каже да Србија с Канадом има од 2014. године потписан споразум који обухвата пензијско и инвалидско, али не и здравствено осигурање. Та конвенција пружа могућност нашим људима који раде у Канади да регулишу питање стажа осигурања и пензије за године за које су им тамо уплаћивани доприноси.



**Зоран Пановић**



**Квебек**

Сада се, међутим, први пут потписује конвенција с Квебеком где има готово највише српских радника.

– Свим тим радницима ће се, када споразум почне да се примењује, признати године стажа и имаће део иностране пензије, али и право на здравствено осигурање – наводи директор Завода за социјално осигурање.

Што се тиче осталих држава са којима још није регулисано питање остваривања социјалног осигурања, Зоран Пановић каже да се преговара с представницима Туниса и Азербејџана.

– У марту је била друга рунда разговора са Тунисом, а пре тога и 2019, што показује да је пандемија пореметила процес усаглашавања, па су се и ови преговори одужили. До сада је усаглашен текст споразума о социјалном осигурању, док тек треба да се преговара о тексту административног споразума. Преговара се и са Азербејџаном, док је конвенција с Кином ступила на снагу 1. фебруара ове године, након чега велики број кинеских радника у Србији, али и наших на Далеком истоку има регулисано питање стажа и пензија. Споразум обухвата и права за случај незапослености за држављане обе земље – каже Пановић.

Србија је до сада потписала споразуме о социјалној сигурности са 31 државом. **Г. О.**

## Министарка за рад: Веома значајан споразум

**Последњи потписани уговор између влада Србије и Квебека је од изузетног значаја јер ће сада наши грађани који живе и раде у тој канадској провинцији моћи да остваре права из ове области, рекла је Дарија Кисић Тепавчевић, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. – У последњих неколико година овакви споразуми закључени су и са Грчком, Русијом и Кином, а у наредним месецима очекујемо и закључивање споразума са Тунисом и Азербејџаном, као и ступање на снагу споразума са Француском, а покренута је и иницијатива за закључивање споразума о социјалном осигурању са Холандијом и Италијом – рекла је министарка.**

**Према њеним речима, однос социјалне сигурности између Србије и провинције Квебек до сада није био регулисан никаквим међународним уговором, али постоји између Србије и Канаде из 2014. године.**

**– Њиме нису обухваћени наши осигураници који живе на овој територији. Имајући у виду бројност наших грађана који живе и раде у Квебеку, две стране су се договориле да започну преговоре у циљу закључивања уговора о социјалној сигурности ради свеобухватне заштите осигураника на целој територији Канаде – рекла је Кисић Тепавчевић.**



## Просечна плата у марту – 65.289 динара

Просечна нето зарада у Србији у марту је износила 65.289 динара, а бруто зарада 89.894 динара, саопштио је Републички завод за статистику.

Медијална нето зарада износила је 49.328 динара, што значи да је 50 одсто запослених имало зараду до тог износа.

Раст бруто зарада у периоду јануар–март 2021. године, у односу на исти период прошле године, износио је 7,1 одсто номинално, односно 5,6 одсто реално, док су нето зараде порасле за 7,3 одсто номинално и за 5,8 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за март 2021. године номинално је виша за 9,2, одсто а реално за 7,3 одсто, док је просечна нето зарада номинално виша за 9,4 процента, односно за 7,5 реално.



## Награда „Бранко Миљковић” песнику Владимиру Копицлу

Награда „Бранко Миљковић” за најбољу књигу песама на српском језику за 2020.



годину припала је Владимиру Копицлу (на слици) за књигу песама „Удаљени бубњеви” у издању Културног центра Новог Сада.

Жири Нишког културног центра донео једногласну одлуку бирајући између 120 збирки које су пристигле на конкурс. У жирију су били Горан Максимовић, Драган Бошковић и Војислав Карановић.

Награду „Бранко Миљковић” додељује град Ниш уз подршку Министарства културе Републике Србије. Састоји се од повеље, статуете и новчаног износа а свечано ће бити уручена током јуна 2021. године.

## Одржан виртуелни сајам запошљавања

Први виртуелни сајам запошљавања у Србији одржан је 20. маја ове године. На сајму који је организовала Национална служба за запошљавање, уз подршку глобалног Програма „Миграције за развој” који у Србији спроводи немачка организација за међународну сарадњу – ГИЗ, учествовало је 70 домаћих компанија и око 7.500 незапослених, а понуђено је око 2.800 радних места.



Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић (на слици),

рекла је на отварању сајма да је циљ да у Србији постоји још више послодаваца и да се обезбеди квалитетно и одрживо запослење за што већи број лица у нашој земљи.

– Данашњи сајам запошљавања представља пример иновативног приступа у реализацији мера активне политике запошљавања, с обзиром да је имао карактер отворене манифестације и да је пружио могућност и незапосленим лицима која нису на евиденцији НСЗ да учествују на том скупу – истакла је министарка за рад и захвалила представницима амбасаде Немачке и Немачке развојне сарадње, као и Националне службе за запошљавање на организовању овог сајма.



## Трстеник: аукција васкршњих јаја



У Дому културе у Трстенику, уз стриктно поштовање епидемиолошких мера, одржана је 15. хуманитарна аукција васкршњих јаја. Продајом свих 39 изложених експоната фарбаних јаја од исто толико аутора уметника, прикупљено је укупно 333.000 динара, а средства ће бити усмерена за лечење троје болесне деце. И овога пута организатори су били Туристичка организација, Центар за социјални рад и Народни универзитет у Трстенику.

Аукцији се одазвао велики број донатора, а посебно је лепо што су у овом хуманом чину учествовали и ученици Основне музичке школе „Корнелије Станковић” из Трстеника, рекао је директор Туристичке организације Трстеник Владимир Јевтић, уз захвалност свима на учешћу.

## Хуманитарна акција лесковачких основаца

Уочи Васкрса и Празника рада у Лесковцу су се одвијале значајне активности. Посебну пажњу привукла је хуманитарна акција лесковачких основаца предвођена Ћачким парламентом и наставницима ОШ „Светозар Марковић”.



У градском парку девојчице и дечаки су нудили пролазницима васкршња јаја а ови су сходно својим могућностима прилагали новац у фонд за сиромашну и болесну децу.

Последњег радног дана у априлу у Лесковцу је почело реновирање Булевар Николе Пашића, а вредне лесковачке активисткиње поделиле су грађанима око пет хиљада васкршњих јаја. У исто време у дневном боравку удружења које се брине за децу ометену у развоју „Дуга”, одржана је пригодна изложба васкршњих јаја и ручних радова које су урадила ова деца са својим васпитачима у априлу 2021.

ИСТРАЖИВАЊЕ О НЕФОРМАЛНИМ НЕГОВАТЕЉИМА

# Подршка и онима који о некоме брину

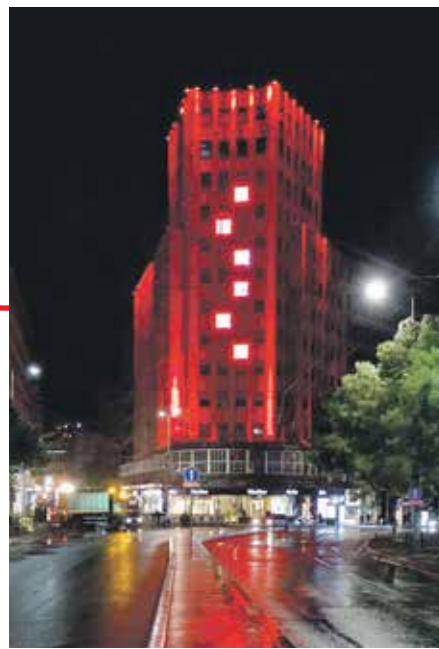
Глобално посматрано, неформални неговатељи су важна потпора друштва. Процењује се да у целом свету између 70 и 95 одсто дуготрајне неге пружају чланови породице, рођаци, пријатељи, волонтери... Реч је најчешће о родитељима који брину о хронично болесној деци или деци са инвалидитетом; деци и младима који се старају о родитељима, бакама и декама; одраслима који негују своје остареле родитеље или родитеље свог партнера; старијим особама које брину о својим партнерима.

Црвени крст Србије је прошле године спровео истраживање под називом „Ментално здравље неформалних неговатеља“ у коме је учествовало 798 особа из 41 општине у Србији. Циљ овог прикупљања података је био да се сагледа утицај и дејство неформалне неге на ментално здравље, нарочито током пандемије вируса ковид 19.

Истраживање је поред осталог показало да једна трећина особа старијих од 50

## Престоница у боји Црвеног крста

У знак обележавања 8. маја, Светског дана Црвеног крста и Црвеног полумесеца, у ноћи између 7. и 8. маја, на иницијативу Црвеног крста Србије и Делегације Међународног комитета Црвеног крста, надлежне службе Београда обојиле су расвету Авалског торња, фонтане на Славији, Палате „Албанија“ (на слици), Бранковог моста и Моста на Ади у боју ове организације. Током године пандемије Црвени крст Србије забележио је 750.000 акција појединачне помоћи, а његови волонтери су за око 15 месеци активности дали 615.000 сати хуманитарног рада.



година пружа неки облик неформалне неге. Депресија, несаница и исцрпљеност су само неки од симптома стреса код неформалних неговатеља, а највећи проценат анкетираних је у радном односу иако у највећој мери свакодневно, чак и по 12 сати, негује особу којој је то неопходно.

Главне препоруке за планирање и развој јавних политика којима би се побољшао квалитет живота неформалних неговатеља, а које су проистекле из резултата истраживања, јесу формално препознавање неформалних неговатеља као партнера у систему услуга дуготрајне неге, развијање већег броја услуга система дуготрајне неге и њихово проширивање, креирање услуга

предаха, као и едукација неговатеља. Када је реч о пандемији, препоруке подразумевају доступност адекватних, правовремених информација, те да се на свим нивоима обезбеди да неговатељи имају одговарајућу заштитну опрему и средства, као и да им се омогући психолошка прва помоћ и психосоцијалне подршка.

Иначе, 2019. године израђен је водич „Ја, неформални неговатељ“, чији су аутори Наташа Тодоровић и др Милутин Врачевић, стручни сарадници Црвеног крста Србије, а који је доступан на интернету и састоји се од низа упутстава о томе како што боље бринути о старијим члановима породице, али и о себи.

**Ј. Оцић**

УДРУЖЕЊЕ ИНВАЛИДА РАДА И ОСИ ГРАДА ПАНЧЕВА

## Креативна сликарска радионица

Удружење инвалида рада и особа са инвалидитетом града Панчева броји више од три стотине чланова распоређених у шест месних организација. Према речима Слободана Стефановића, председника овог удружења, овогодишње активности спроводили су у складу са епидемиолошком ситуацијом.

У марту су почели едукацију чланова кроз креативну сликарску радионицу коју води сликарка и њихова менторка Јелена Бадњевац Ристић. У априлу су посетили изложбenu поставку њених радова у просторијама Дома културе у Ковину. Овај излет „радионичари“ су



Инвалиди рада Панчева изложили своја уметничка дела на Базару

искористили и да се друже и обиђу Ковин, наравно уз поштовање прописаних мера заштите од вируса ковид 19.

Слободан Стефановић је, крајем априла, заједно са члановима Удружења два дана радио на њиховом штанду који су поста-

вили у оквиру Базара – манифестације на отвореном у организацији Туристичке организације Панчева. Изложили су око четрдесет слика које су њихови чланови насликали прошле године.

– Показали смо са колико љубави, а сада и умешности, стварамо ова наша мала уметничка дела, у зависности од могућности сваког од нас. Договорили смо се да наставимо са овом активношћу и убудуће. Надамо се бољој епидемиолошкој ситуацији, већина наших чланова је вакцинисана, па се враћамо у редовне токове пуни енергије и планова – оптимистичан је Слободан Стефановић.

**М. Мектеровић**



# Равноправан статус и једнаке могућности

**Н**емачка развојна агенција за међународну сарадњу (ГИЗ) потписала је 17. маја са Покрајинским секретаријатом за привреду и туризам Писмо о намерама поводом реализације програма „Инклузија Рома и других маргинализованих група у Србији“. Истог дана је потписан и Меморандум о сарадњи између поменутог програма ГИЗ-а и Канцеларије за инклузију Рома АП Војводине. Свечаност потписивања уприличена је у холу Покрајинске владе.

Овај програм има за циљ да олакша спровођење мера за запошљавање Рома и Ромкиња, повратника и других осетљивих група на територији АП Војводине, као и унапређење локалних институционалних оквира, механизма и услуга у области социјалног укључивања осетљивих група. На територији Републике Србије већ има више од 2.000 успешних корисника овог програма.

Учесници свечаности били су Нинослав Јовановић, државни секретар Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, др Ненад Иванишевић, покрајински секретар



**Др Ненад Иванишевић и Александра Димић Угринај приликом потписивања Писма о намерама**

за привреду и туризам, Љиљана Михајловић, в.д. директорка Канцеларије за инклузију Рома АП Војводине, као и вођа програма за инклузију Рома и других маргинализованих група Александра Димић Угринај, која је уједно и потписник оба документа.

Том приликом је истакнуто да су поменути документи у складу са Националном стратегијом за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године и да је од кључне важности за оснаживање рањивих категорија, како би се кори-

стили расположиви механизми запошљавања.

– Питање инклузије, подршке и пружања помоћи припадницима ромске заједнице јесте питање за целокупно друштво које уме да изнађе механизме помоћи и сарадње са оним институцијама и организацијама које заједничким капацитетима могу да пруже адекватан одговор и подршку. Потребно је радити на изградњи и одржању система који рањиве категорије становништва неће маргинализовати, већ ће им омогућити равноправан статус и једнаке могућности у свим сферама друштва, а

поготово у области запошљавања и образовања – истакао је овом приликом др Ненад Иванишевић. Покрајински секретар Ненад Иванишевић је додао и да су Роми и Ромкиње и друге рањиве категорије овим програмом постали део система и тржишта рада, што представља једини начин да се пружи заједничка помоћ и подршка онима којима је то потребно. Секретар је, затим, позвао кориснике овог програма да конкуришу за мере подршке запошљавању које је расписао Секретаријат за привреду, односно да се пријаве на конкурсе који су у току.

У склопу овог догађаја обављена је и додела сертификата учесницима који су успешно завршили курсеве Едукативног центра за обуке у професионалним и радним вештинама у Новом Саду.

Стручне обуке овог Едукативног центра, преваходно за занатске профиле, 2019. године завршило је више од 60 полазника, а током априла ове године овом стручном усавршавању прикључила су се још 44 полазника из осетљивих група.

**Мирослав Мектеровић**

## ДОНАЦИЈА ПОКРАЈИНСКЕ ВЛАДЕ ЕПАРХИЈИ РАШКО-ПРИЗРЕНСКОЈ

# Помоћ социјално угроженима на Косову и Метохији

Покрајинска влада АП Војводине донирала је Епархији рашко-призренској хуманитарну помоћ у вредности од 5,7 милиона динара за социјално угрожено становништво на Косову и Метохији. Проф. др Зоран Милошевић, покрајински секретар за високо образовање и научноистраживачку делатност, присуствовао је 14. маја испраћају овог контингента помоћи у виду прехранбених производа, намењених за рад народних кухиња, средстава за хигијену, ђачких торби и школ-



**Покрајински секретар Зоран Милошевић (трећи здесна) приликом испраћаја камиона из Петроварадина**

ског прибора из магацина Градске организације Црвеног крста Петроварадин.

– Камион са 22 тоне помоћи упућен је свима који су на Косову и Метохији уједињени,

нажалост, око сиромаштва и свакодневних проблема. Стога дугујемо посебну захвалност владици Теодосију, који, са својим свештенством, не препознаје само верске проблеме, већ помаже свим људима који су у невољи – изјавио је овом приликом секретар Милошевић.

У народним кухињама на подручју Епархије рашко-призренске свакодневно се храни око две хиљаде корисника, а у њима се припрема и ужина за ђаке четири основне школе.

**М. М.**

СКУПШТИНА САВЕЗА ПЕНЗИОНЕРА ВОЈВОДИНЕ

# Држава максимално помогла током пандемије

Савез пензионера Војводине одржао је 13. маја, у Новом Саду, 6. седницу Скупштине, уз придржавање прописаних епидемиолошких мера заштите. Седници су присуствовали и проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, и Славко Имрић, директор Покрајинског фонда ПИО.

Председник СПВ Милан Ненадић је нагласио да су се чланови Савеза у свом раду стриктно придржавали мера заштите које је прописао Кризни штаб за сузбијање ковида 19, па није било већих жаришта ове болести у организацијама, чланицама Савеза.

– Наша удружења су у периодима када је то било могуће организовала дежурства у својим просторијама да би омогућили члановима обављање одређених послова. Неки послови, рецимо, набавка огрева, зимнице, измирење чланарине, осигурање, као и они који се односе на реализацију права из Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, урађени су у пуном капацитету, осим доделе солидарне помоћи код два општинска удружења пензионера. Такође, извршене су и све финансијске обавезе према удружењима, члановима Савеза – известио је Милан Ненадић.

Председник Савеза је представио и нове чланове Скупштине, односно, нове председнике



Обраћање Славка Имрића, директора Покрајинског фонда ПИО

градских и општинских удружења у саставу СПВ, који су по аутоматизму постали и чланови Скупштине.

Андреја Савић је изразио задовољство што се СПВ подмлађује, јер је један од најважнијих делова Савеза пензионера Србије.

– Задовољан сам сарадњом са СПВ, и истакао бих да врло добро функционишемо у овим отежаним околностима, а остварили смо и пун консензус око свих стратешких питања на нивоу државе. Веома сам задовољан и бригом и односом наше државе према пензионерима током пандемије. Држава је заиста учинила максималне напоре и око решавања статусних питања, и око задовољавајуће висине пензија, и око читавог низа ад хок потеза који су се тицали одређене помоћи и подршке у превазилажењу последица епидемије. Такође, и

олакшања свих оних питања која се тичу стандарда пензионера. Видим светло на крају тунела и са оптимизмом гледам у будућност – истакао је Савић.

Поздрављајући присутне у име Фонда ПИО, Славко Имрић је истакао да је Фонд у многим акцијама Савеза пензионера дугогодишњи партнер и саборац, те да је РФ ПИО институција која се брине и стара да све што припада корисницима пензија, према прописима и законима Републике Србије, а у њеној је надлежности, благовремено и на прави начин добију.

– Осим редовног посла на доношењу решења о правима и исплати припадљивости, значајан задатак запослених у Фонду јесте и спровођење активности везаних за реализацију права из Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ

ПИО. Нажалост, епидемиолошка ситуација у прошлој години омељала нас је да овај посао реализујемо у пуном обиму. Захваљујући сарадњи са пензионерским организацијама, а узимајући у обзир и ескалацију пандемије вируса ковид 19, лане смо ипак успешно обавили активности око спровођења бесплатне рехабилитације корисника права у РХ центрима и бањама Србије и расподеле солидарне помоћи према Правилнику. Тако је 1.263 корисника пензија из АП Војводине, од оних који су право на рехабилитацију о трошку Фонда остварили у 2020. години, искористило то право до краја године. Од почетка 2021. до данас у бањама их је о трошку Фонда боравило још 1.130. Очекујемо да ће још једна трећина преосталих пензионера то право реализовати до почетка новог циклуса у овој години. За финансирање бесплатне рехабилитације корисника пензија у 2021. години планирана су средства у износу од 473.628.500 динара, од тога 110.342.835 за рехабилитацију корисника са подручја Војводине, па ће право на рехабилитацију о трошку Фонда остварити око 3.600 пензионера из Војводине – рекао је Славко Имрић.

На седници Скупштине СПВ усвојени су сви финансијски и извештаји о раду у 2020. и планови рада за 2021. годину.

**М. Мектеровић**

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА

## Поново отворен Дневни центар

Удружење пензионера града Новог Сада донело је одлуку у другој половини априла да, након ублажавања мера Кризног штаба Владе Републике Србије у борби против вируса ковид 19, отвори за своје чланове просторије Дневног центра у Поштанској 3, у Новом Саду.

– Наши чланови пензионери су са радошћу дочекали поновно

отварање Дневног центра, јер су се већ зажелели дружења уз шах, домине, партију карата и неких других забавних игара. Они овде, уз поштовање прописаних мера заштите од вируса ковид 19, имају могућност да се свакодневно састају и друже, а могу се укључити и у рад наших секција: спортске, ликовне и литерарне. У Дневном центру смо им омо-



Милена Жарковић (стоји) са члановима у Дневном центру

гућили и мерење крвног притиска и шећера у крви од 9 до 12 часова сваког четвртка – наве-

ди Милена Жарковић, секретар Удружења пензионера града Новог Сада.

**М. М.**



# Труд, посвећеност и разумевање

Лесковачки Центар за социјални рад обележио је 21. маја шест деценија успешног рада. Тим поводом су, у присуству запослених, представника локалне самоуправе, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства за бригу о породици и демографију, Заштитника грађана и корисника, додељена признања заслужним појединцима и колективима који су пружали помоћ овој установи.

Честитајући јубилеј Центру за социјални рад у Лесковцу, државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Мирко Јанић, истакао је да Министарство веома цени професионалан, одговоран и квалитетан рад запослених у центрима за социјални рад, који је у циљу добробити и социјалне сигурности грађана Републике Србије.

– Центар за социјални рад је специфична установа чији се резултати рада тешко могу исказати бројкама, графиконима и статистичким подацима. Пуно је снаге, посвећености, труда и разумевања запослених уткано у овако значајан јубилеј Центра за социјални рад у Лесковцу – рекао је Јанић и додао да је Центар постигао значајне резултате у области свог рада, пре свега у интересу грађана.

Јанић је истакао да јубилеј честита у своје име и у име министарке Дарије Кисић



**Државни секретар Јанић на обележавању јубилеја Центра за социјални рад у Лесковцу**

Тепавчевић, те да ће Министарство, у оквиру својих надлежности, наставити да пружа подршку даљем раду Центра за социјални рад у Лесковцу.

Градоначелник Лесковца др Горан Цветановић приликом обраћања је нагласио да је издвајање из буџета за социјалну заштиту знатно веће него раније.

– Сваког месеца град исплаћује средства за једнократну новчану помоћ, измирује

обавезе за превоз ученика са сметњама у развоју, а запосленима у Центру се редовно измирују зараде, јубиларне награде, као и накнада за превоз – истакао је Цветановић, коме је уручена посебна захвалница за допринос у развоју колектива.

Цветановић је подсетио да је зграда Центра за социјални рад, након реконструкције, прилагођена особама са инвалидитетом захваљујући средствима Канцеларије за управљање јавним улагањима у износу од 44 милиона динара, и нагласио да је локална самоуправа само у прошлој години за финансирање пројеката из области социјалне заштите издвојила 31 милион динара.

– Када се ради о тзв. проширеним правима социјалне заштите, могу с поносом да кажем да је локална самоуправа показала велику сензибилност за потребе социјалне заштите, посебно градоначелник др Горан Цветановић, који као лекар и те како разуме потребе наших суграђана када је у питању социјална заштита. Ту не мислим само на новчану социјалну помоћ, јер је многим реч социјална заштита синоним за новчану помоћ, али је социјална заштита широк дијапазон права и услуга од којих многе не зависе од материјалног статуса породице и појединца – рекао је Предраг Момчиловић, директор Центра за социјални рад.

**Д. Коцић**

## ОПШТИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ИНВАЛИДА РАДА КИКИНДА

# Спортски дан и дружење

Општинска организација инвалида рада (ООИР) Кикинда организовала је 22. маја у просторијама КУД „Едшер“ у Кикинди спортски дан и дружење за своје чланове. Ову манифестацију као пројектну активност ООИР Кикинда подржало је и финансијски помогло Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања с циљем унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији. Учествовало је 28 инвалида рада из ООИР Кикинда, а имали су и госте из Удружења пензионера Нових Козараца.

Манифестацију су, уз поздравне речи, отвориле Душанка Станишић, председница ОИР Кикинда, и Јасмина Миланков, директорка Туристичке организације града Кикинде као представница локалне самоуправе.

Такмичење је одржано у шаху – на четири табле, и у пикаду где су учествовале две екипе са по четири члана, уз поштовање свих прописаних мера заштите од ширења коронавируса.

– Свим учесницима додељене су захвалнице, јер победнике нисмо посебно проглашавали,



**Такмичење у пикаду**

пошто сматрамо да су победници сви који су учествовали. Овај спортски дан посветили смо социјализацији и унапређењу положаја особа са инвалидитетом, нарочито у ово време

пандемије ковида 19, због које смо скоро више од годину дана били спречени да се дружимо и путујемо – рекла је овим поводом Душанка Станишић.

**М. Мектеровић**

НИШКИ ПЕНЗИОНЕРИ ОБЕЛЕЖИЛИ МЕЂУНАРОДНИ ДАН ФИЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

# Активни и у трећем добу



**П**окрет трећег доба Ниша, у сарадњи са Градском организацијом пензионера, пригодно је обележио 10. мај, Међународни дан физичке активности. Под слоганом „Кретањем до здравља“ у нишком Спомен парку Бубањ организована је трибина о значају физичке активности, као и спортско-рекреативни програм у коме је учествовало више од 120 такмичара. Осим пензионера из Ниша и околине, било

је и представника из Покрета и удружења пензионера из централне и јужне Србије, као и из Савеза пензионера Србије и Покрета трећег доба Србије.

Учеснике манифестације поздравио је Момчило Вуксановић, заменик председника Савеза пензионера Србије. Уз честитке за Међународни дан физичке културе, Вуксановић је истакао значај активности које се организују ради очувања психофизичког здравља особа

трећег доба, као и неопходну сарадњу организација које се баве старијим особама.

Домаћин манифестације, Хаџи Милорад Стошић, председник нишког Покрета трећег доба, подсетио је да је циљ ових активности да се повећа свест о значају редовне физичке активности код старије популације.

– Са ублажавањем противепидемијских мера поново можемо да се физичким активностима бавимо ван свог дома. То, пре

свега, подразумева одговорност и да све мора да се одвија на безбедан и сигуран начин уз доследно поштовање препоручених мера. Једино тако сачуваћемо и себе и друге – поручио је Хаџи Милорад Стошић.

Иначе, све спортске активности су биле прилагођене старијој популацији а циљ није била победа већ дружење и пријатно проведено време у друштву са својом генерацијом.

**Љ. Глоговац**

СЕОСКЕ ИГРЕ СПОРТСКОГ САВЕЗА СРБИЈЕ – ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊЕ У ВЛАСОТИНЦУ

## Село Орашје свеукупни победник

Екипа села Орашје свеукупни је победник Општинских сеоских спортских игара у организацији Спортског савеза Србије и спортског савеза локалне самоуправе Власотинца. Друго место припало је екипи села Ладовица, а треће место такмичарима из села Бољаре, надомак Власотинца. За пар бодова треће место је измакло екипи села Гложане коју су махом сачињавали тамошњи произвођачи млека и млечних производа.

Победничка екипа села Орашје као првопласирана иде на регионално такмичење, а највероватније и на такмичење села на националном нивоу.

Општина Власотинце је међу првима од 25 општина у Србији пријавила општинско такмичење спортиста аматера са села. Такмичење је одржано 22. маја на теренима села Ладовица, после полудеценијске паузе Власотинчана у сеоским спортским играма.

Младе такмичаре из седам села (Ладовица, Бољаре, Стајковце, Гложане, Орашје, Кукавица и Доња Ломница) који су се пласирали за финално општинско такмичење поздравили су председник Спортског



**Учесници надметања у селу Ладовица**

савеза општине Власотинце Милан Ристић, у име домаћина, и представници општине Милан Јовић, председник СО, и Александар Јовић, општински већник задужен за спорт и образовање. Из Спортског савеза Србије обратила им се Марина Јовичић, а из села домаћина председник месне заједнице Ладовица Слободан Станковић.

Такмичари су се надметали у десет дисциплина: бацање камена с рамена, скок из места, надвлачење конопца, обраћање руку, шах, одбојка, мали фудбал, прескакање штапа из места, трачање преко препрека и народно рвање. Свака од

ових екипа имала је по 20 такмичара с тим што је по пропозицијама у екипама обавезно било и по пет жена.

Уколико екипа из Орашја победи и у наредним такмичењима, добиће могућност бесплатне изградње терена за мале спортове, као дар организатора. За сада они могу да се похвале великим пехаром и дипломама, као свеукупни победници.

У овом јединственом такмичењу победило је пре свега лепо дружење након пандемије коронавируса, али су за сваки случај испоштоване све прописане мере заштите.

**Т. Стевановић**



# Чаролија старог рецепта

**Л**икери су, уопштено говорећи, пића направљена од јаког алкохолног пића неутралног укуса, заслађена и ароматизована биљем, воћем, коштуњавим воћем, зачинима... Историја ликера је стара вековима и потиче још из времена када су монаси правили различите биљне тинктуре које су коришћене као лекови. Иако су се укуси и начини прављења мењали и усавршавали, ликери су своју популарност задржали до данашњег дана.

И у нашим крајевима постоји дуга традиција прављења ликера, која је нажалост последњих година почела да се губи, али млада Катарина Грујић из Надаља, са својом мајком, на један леп и оригиналан начин допринноси очувању домаће производње ликера.

## Како је дошло до идеје о производњи ликера?

– До идеје је дошло сасвим случајно. Једне године је завладала општа појава за малинама, сви су садили, гајили малине и тада се то показало као веома уносно. Међутим, већ следећег лета је цена знатно опала, продаја није ишла. Остала нам је велика количина малина па смо од њих правили све што смо могле – колаче, сокове, слатко, пекмез... У потрази за новим рецептима сасвим случајно смо пронашле неки бакин стари рецепт за ликер и одлучиле да га испробамо. Ликер је испао одлично. Моја мама, која је иначе изузетно креативна, већ тада је из хобија цртала на стаклу. Ја студирам Технолошки факултет, тако да смо на крају направиле спој лепог – мамине креативности, корисног – мог знања и традиционалног – бакиног старог рецепта. Тако је све почело.

## Да ли сте имале нека почетна улагања у сам процес производње?

– У суштини не. Једино улагање је било у амбалажу. Одмах смо знале да не желимо да то буде пластична амбалажа, јер је стакло много здравија варијанта и лепше изгледа. Тако да су улагања била у стаклене флаше, које су због ручног исцртавања морале да буду специфичног облика – пљоснате, да би се слика лепо видела. Ту су и специјалне боје за стакло и украсне кесе за паковање. Када је реч о начину прављења, ликер нема неку посебну технологију јер се користе већ готова алкохолна пића која се мешају са воћем и шећером. Читава производња својом својом се на то да ја стојим уз лоно за шпоретом и мешам. Све је природно, домаће. Не користимо никакве конзервансе, нити ароме.

## Које врсте ликера су најтраженије?



Катарина Грујић поносна на своје производе

– За мене је малина прва и једина. Дивног је укуса, слатка и киселкаста у исто време, без неких специфичних нота које би могле да одбију некога. Занимљиво је да је било велико интересовање и за ликер од бундеве. Она јесте специфична али у нашем крају је у јесен бундевар један од омиљених специјалитета, тако да је мама одатле и добила идеју. Мама је иначе иницијатор када је испробавање нових укуса у питању. Имале смо разне покушаје са најразличитијим укусама од којих неки никад нису ни изашли из наше кухиње. Кад испробавамо нове укусе увек пријатељима и родбини дајемо да их пробају и да кажу свој суд. Такође бих навела и дуњу као један од омиљених укуса. Генерално, ко воли дуњевачу, воли и ликер од дуње. И она је типична за наш крај.

## Да ли је реч о породичном бизнису или запошљавате још неког?

– Тренутно радимо само нас две и за сада постижемо да задовољимо потражњу. За два-три дана успемо да произведемо педесетак флаша и то је довољно за један период, али када ми радимо, нико не сме да приђе кухињи, то је забрањена зона.

## Ко су најчешћи купци? За које прилике људи највише траже ваше производе?

– Највише купаца нам долази по препоруци. На почетку смо ликере носиле на поклон када негде идемо и то се нашим пријатељима јако допало. Почели су да траже да и њима направимо како би могли да их поклоне драгим људима. Пошто на фла-

шу стављамо персонализовану поруку, која одговара датој прилици, то баш оставља леп утисак и људима се јако допада. Једноставно је посебан знак пажње. На Фејсбуку и Инстаграму сам активна онда када ми факултет и све друге обавезе дозволе и примећујем да када год сам активнија на друштвеним мрежама, и продаја буде боља. Радо посећујемо и Новосадски ноћни базар који се одржава на Рибљој пијаци. Од манифестација тог типа само њега посећујемо јер нам је транспорт велики проблем. То је све стаклена амбалажа, тешка је, ломљива...

## Да ли је пандемија коронавируса утицала на посао?

– Корона јесте утицала на посао. Људи нису правили славе, рођендане, прославе, а нама је то најбитније за посао. Генерално се није ишло у госте тако да се све то одrazilо и на нас. Имамо и сталне муштерије које узимају ликере за себе и које су наставиле да их узимају и у доба короне, али ипак је све то много мање него што је било.

## Планови за будућност, евентуално проширење?

– Имам идеју да, када завршим факултет, проширим производњу, брендирамо производе и направимо много озбиљнију причу. Проблем је што све то захтева и велика улагања. За сада ми је најважније да завршим факултет, а онда ћу полако видети шта и како даље – резимира своје планове Катарина Грујић.

Драгана Лукић Лазовић

# Брига о најрањивијима



Удружење грађана „Златиборски круг“ из Чајетине ове године прославља значајан јубилеј – 20 година постојања и преданог рада на побољшању квалитета живота у локалној заједници и шире за све припаднике рањивих група, за децу са сметњама у развоју, старије, жене на селу, особе са инвалидитетом... Посвећеност идеји да Чајетина буде добро место за живот за све људе, да деца расту у здравој и безбедној средини, била је једини капитал са којим је Удружење 2001. године започело свој рад. Основано је на иницијативу Весне Белчевић, Мирјане Јелисијевић Лончар и Зорице Милосављевић, која данас успешно и посвећено врши функцију председнице Удружења.

Током дводеценијског рада све активности су осмишљаване и реализоване руководећи се, пре свега, људским правима, посебно правима припадника такозваних рањивих друштвених група. Од 2001. Удружење је реализовало више од 40 пројеката, уз подршку домаћих и страних донатора, и у сарадњи са бројним организацијама и институцијама из локалне заједнице и шире. Учествовали су у припреми и изради свих локалних стратешких докумената, иницирали и покретали формирање бројних скупштинских тела. Успели су у намери да повежу све релевантне локалне институције и организације у решавању положаја припадника рањивих социјалних група. „Златиборски круг“ је посебно препознатљив по хуманитарним акцијама кроз које



Осмомартовска приредба у Дневном бораку „Зрачак“

већ годинама повезује људе и јача осећај припадања заједници, промовише доброту и племенитост као начин живота.

Бавећи се потребама деце и младих са сметњама у развоју и старијих, „Златиборски круг“ је од 2014. лиценцирани пружалац услуге Дневни боравак за децу са сметњама у развоју „Зрачак“ у Чајетини, а шест година је био пружалац услуге Помоћ у кући за старе.

Поред тога, покренута је канцеларија за младе, омладинске новине и радио, опремљен је центар за младе. Негује се међугенерациска сарадња кроз побољшање положаја старих и опремање клубова за

старије, обуке пензионера за рад на рачуну... Удружење је допринело унапређењу положаја жена на селу, учествовало је у оснивању Савета за родну равноправност, организоване су радионице, путовања, излети, покренут је Волонтерски социјални сервис и још много тога.

И даљи планови Удружења настављају се на досадашње активности – унапређивање положаја рањивих социјалних група и унапређивање људских права у општини Чајетина, едукација о важности очувања и заштите животне средине и примени принципа циркуларне економије у циљу одрживог развоја.

**Драгана Росић**

## ЦЕНТАР ЗА САМОСТАЛНИ ЖИВОТ ОСИ У ТРСТЕНИКУ

# О значају кретања

Уз подршку Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Центар за самостални живот особа са инвалидитетом у Трстенику организовао је предавање на тему „Дизајн за све – универзални дизајн“. Предавач је био Видан Данковић, председник Удружења за ревизију приступачности из Београда. Предавање су пратиле особе са инвалидитетом, као и представници институција и удружења, уз поштовање прописаних епидемиолошких мера.

– Обележили смо Међународни дан самосталног живота,

5. мај, а тема је била посвећена кретању. Ми смо се у Центру за самостални живот особа са инвалидитетом ове године определили за предавање „Дизајн за све – универзални дизајн“, што је подржало и надлежно Министарство. Предавањем смо желели да скренемо пажњу на значај самосталног кретања ОСИ у свакодневном животу. То свакако подразумева приступачне, како институције, објекте, тако и туристичка места. Предавач Видан Данковић причао је о изради елабората приступачности, по одређеним амбијенталним целина-



Предавање водио Видан Данковић, председник Удружења за ревизију приступачности из Београда

ма, као и о коришћењу мапе приступачности, апликација. Предавач је овом приликом проценио да је општина Трстеник у развоју што се тиче при-

ступачности – рекла је Анђелина Трифић, председница трстеничког Центра за самостални живот особа са инвалидитетом.

**Д. Ивановић**



# Млади са идејама

Чланови ученичких компанија средње школе „Душан Тривунац Драгош“ у Сврљигу сваке године осмисле нове пројекте које представљају на такмичењима и освајају признања у округу и Републици. За своје изуме таленти су ове године добили општинско признање – Мајску плакету која им је уручена 8. маја, на Дан општине Сврљиг. Забринуте због степена загађења животне средине и велике количине одбачених опушача цигарета, чланови ученичке компаније „БиоФилтер“ под слоганом „Не уништавај, озелени“ осмислили су биоразградиви филтер за цигарете направљен од небелене целулозе који у себи садржи семе биљака.

Ови ученици кажу да се само у Србији дневно одбаци око 27 милиона опушача, док је то на годишњем нивоу 26,5 милијарди. У свету тај број је знатно већи. Истраживања показују да



Чланови ученичке компаније „БиоФилтер“

се опушци цигарета у природи задржавају и више од 25 година. Из тих разлога ученици ове компаније, гимназијалци и економисти, предлажу да се постојећи филтери, који су махом направљени од пластичних материјала, замене биоразградивим филтерима.

Биофилтер је направљен од небелене целулозе а у себи садржи семе биљака. Оног тре-

нутка када се филтер нађе на земљи, уз помоћ воде и влаге семе почиње да клија, а филтер на тај начин семену служи као резервоар за воду до оног тренутка док се корен биљке не веже за земљу. Како биљка расте, почиње убрзанија разградња филтера. Након шест месеци филтера нема, али је природа зеленија и богатија за једну биљку.

Циљ ових ученика није да промовишу пушење и употребу дуванских производа, напротив. Они кажу да упркос разним акцијама, едукацијама, трибинама уприличеним да би се смањио број пушача, огроман број људи и даље користи дуванске производе. Стога они овим пројектом покушавају да загађење опушцима цигарета сведу на минимум.

И ученици трећег разреда гимназије исте школе формирали су компанију „LifeAid“ која поседује истоимени изум. LifeAid је уређај који се повезује на сензор ваздушног јастука у волану возача и који аутоматски препознаје команду добијену од сензора и обавештава најближу полицијску станицу и хитну помоћ да се догодила саобраћајна незгода.

Оба пројекта пласирала су се за финално такмичење ученичких компанија које ће се у јуну одржати у Београду.

**С. Ђорђевић**

## НОВА АТРАКЦИЈА ЗА ЛЕСКОВЧАНЕ

# СТИГАО ВОЗ РОШТИЉКО



Одавно је „Српски Манчестер“ познат по чувеној „Роштиљијади“, а недавно је, после тринаест година, у Лесковац стигао и воз Роштиљко. Како истичу у овдашњој Туристичкој организацији, овај чувени симбол града у потпуно новом, модерном руху моћи ће да се користи после регистрације и обуке лиценцираног возача. Наиме, реч је о најсавременијем возилу овог типа које је израђено у складу са европским стандардима и свим потребним атестима.

Набавка воза је реализована у оквиру пројекта „Магија синергије“ који су преприели Центар за развој Јабланичког

и Пчињског округа, Туристичка организација Лесковац и општина Елин Пелин у Бугарској, а средства од око 196.000 евра обезбеђена су из ИПА фондова прекограничне сарадње Србија – Бугарска. Поред туристичког воза, који вреди 52.000 евра, средства су искоришћена за набавку 20 модерних штандова, али и за организацију Дана шопова у Елин Пелину и Дана мућкалице у Лесковцу.

Према највама челника локалне самоуправе, воз се неће користити само током „Роштиљијаде“, већ и за време летњих месеци.

**Д. Коцић**

## Рума: еко табле крај коловоза



Поводом Дана планете земље – 22. априла, у румској општини је почело постављање еко табле поред саобраћајница. Локална самоуправа и ЈП „Комуналац“ одлучили су да поставе знакове на којима са једне стране пише „Све што ви бацате поред пута неко мора да покупи“, а са друге „Не бацајте смеће поред пута“, верујући да ће табле утицати на свест грађана и опоменути их да воде рачуна о животnoj средини.

Поред свих локалних путева у овој сремској општини биће постављено 110 табле, на размаку од једног километра, а њихова вредност је 900.000 динара. Новац је обезбеђен из општинског буџета.

**Г. В.**

КАДА НЕКО ПОСТАНЕ „СТАР” – ЗАШТО ЈЕ ТЕШКО НАЋИ ДОБРУ РЕЧ ЗА ЉУДЕ У КАСНИМ ГОДИНАМА

# Декодирање терминологије

Једно од све актуелнијих питања, поменуто и на недавном представљању Посебног извештаја о дискриминацији старијих грађана, у Народној скупштини, јесте – када неко заправо постаје стар.

Према већини званичних статистика, у категорију старије особе спадамо кад навршимо 65 година, тај број је прихваћен и у истраживачком и у друштвеном окружењу. Ова класификација, која је најчешће повезана са пензионисањем, данас се углавном сматра застарелом и без покрића у биолошкој основи.

Очекивани животни век се знатно продужио и већина људи те године дочекује у доброј форми и у бољим здравственим условима него пре неколико деценија. Дакле, како њих термилошки одредити? Многи 65-годишњаци се заправо осећају као средовечни и не желе да им се ускрати право да имају амбиције и планове за део живота који је још увек пред њима, чак и ако је тај део краћи од оног иза њих.

– Старије одрасле особе сада имају најразличитија животна искуства у било којој старосној групи – каже Ина Јафе, америчка новинарка која се бави питањима старења. – Неки раде, неки су у пензији, неки свакодневно иду у теретану, док други пате од хроничних болести. Неки путују по свету или подижу унуке, а од 65 година па надаље могу се издвојити чак три различите генерације. Не постоји ниједан појам који може да дочара ту разноликост.

Но, без обзира на те различитости, старост ипак мора негде да почне.

Истраживачки центар Марист 2016. године, у опсежном истраживању, питао је Американце да ли мисле да је 65-годишњак квалификован за епитет стар. Шездесет одсто најмлађих испитаника – оних између 18 и 29 година – рекло је да, док је исту пресуду донело само 16 процената старијих од 60 година. Чини се да што се људи више приближе старости, то мисле да она касније почиње.

Истраживање је такође показало да се разликују два главна начина живота у старости: одбијање да мислимо да смо већ стари или, напротив, прихватање „старења” некад и пре времена; односно, доказало је да је старост пре свега перцепција појединца.

„Не желим да се осећам старо”, изјавила је једна 78-годишња испитаница и прецизирала да „очигледно постоје ствари које више не могу, али радим и друге ствари које нисам раније”.

Друга учесница истраживања (84) рекла је: „Нисам стара, још правим планове, желим да обновим кров на кући”, док је један пензионер такође навео да не мисли



да се променио: „Увек сам имао весело темперамент и волео сам да се смејем. То што имам 86 година не значи да сам променио карактер.” Једна друга учесница, међутим, рекла је да се откако је остарила осећа „умањено”.

Називање некога *старим* обично се не сматра учтивим, јер тај термин, чак иако је тачан, носи негативне конотације. То је етикета од које људи обично зазиру. Дуго се сматрало да је термин *старији* прихватљивији, деликатнији, али ни он није неутралан – често се повезује са крхкошћу и ограничењима, а људи углавном не желе да се поистовећују са тим.

Ни други термини не изгледају погодни за ширу употребу. Реч пензионер се, рецимо, не односи на старију особу која никада није радила или није престала да ради, а може и да сугерише да је нечији радни статус карактеристика која га дефинише.

Дакле, старење је тачан термин али нејасан јер – сви стално старимо.

Неки еуфемизми би могли бити успешни али се не користе масовно: „златне године”, „треће доба”, „мудрост”, „искуство” (старости). Као да језик не може да искорени пристрасност у читавом друштву против старости.

Геријатри се углавном слажу да не постоји граница која би се могла назвати крајем младости, то је индивидуална процена која нас тера да у неком тренутку кажемо себи: „То је то, стар сам.” За неке се окидач догоди током пензионисања, менопаузе, смрти

родитеља, кад постану баке и деке или када деца напусте кућу, док други тога постају свесни тек кад пређу праг од 75 или више година. Истина је да сваки дан помало старимо, а на нама је, дакле, да проценимо од када ћемо више нагињати старијима него младима.

У том смислу, упозоравају стручњаци, фокусирање на негативне аспекте учиниће ту транзицију још тежом. Дакле, усредсредимо се на оно чега имамо више – наша зрелост је несумњиво омогућила да стекнемо више самопоуздања, способност да ствари ставимо у перспективу и да живимо у складу са оним што желимо да будемо и што нам је заиста важно. Старење нам, како неки то виде, нуди луксуз и ослобођење: коначно ћемо моћи да радимо оно што нам је професионални живот бранио, да „живимо своју страст”.

Старост не одређује облик наше среће. Несразмерну важност придајемо бројевима на основу којих морамо да следимо одређена правила и очекивања која људи повезују са годинама.

У стварности, старост је често замка која нас заробљава у упитна уверења, попут било које друге етикете која људе категоризује, и убеђује да је сада прекасно за све. А могла би бити прилика да коначно будемо оно што јесмо, без маске и филтера. Јер за срећу никад није прекасно, а њу не одређују године, само храброст и ширина осмеха.

**М. Јовановић**



# Доживети двестоту

Постојани пораст броја стогодишњака и стални напредак медицине заоштравају медицинску и етичку дилему: где је граница дуговечности

**К**рајем априла ове године „Њујорк тајмс“ је објавио причу од безмало 5.000 речи (овај текст их има 800) са насловом „Колико дуго можемо да живимо“.

Одговора на ово интригантно питање у тексту, наравно, нема: изнете су само претпоставке засноване на актуелним истраживањима о дуговечности и наведене главне тезе нових студија о биолошким реалностима старења.

Главна јунакиња приче је, међутим, Францускиња Жана Калман, која се у анализама медицине још од своје смрти, 1997, званично води као особа која је досад најдуже живела: 122 године и 164 дана.

У својим завршним годинама, које је провела у једном дому за старе, постала је својеврсна звезда, предмет интересовања новинара, али и доктора и научника. Њен датум рођења, 21. фебруар 1875, званично је верификован, тако да јој титула коју је стекла – доајена човечанства – није оспорена.

На питање шта је тајна њене дуговечности, одговарала је да је у њеној кухињи коришћено само маслиново уље, да је пила вино, пушила и свакодневно појела бар једну чоколаду. Није радила – муж јој је био власник једне радње од које су живели. На свој 88. рођендан већ је надживела своје родитеље, супруга, ћерку, зета и унука. У дом за старе се преселила тек после сто десете...

Према бази података Уједињених нација, 1990. свет је имао око 95.000 стогодишњака, да би их 2015. већ било 450.000, уз прогнозу да ће их 2100. бити 25 милиона.



Кен  
Танака



Жана  
Калман



Први документовани случајеви „суперстогодишњака“, оних са 110 година и више, појавили су се током 60-их година прошлог века, а титулу најстарије живе особе данас носи Јапанка Кен Танака која има 118 година, док Википедија има одредницу са списком 50 личности старијих од 110 година.

Да ли ће неко достићи, па и надмашити рекорд Жане Калман, остаје да се види. Пошто се број становника наше планете приближава међашу од осам милијарди и научници у лабораторијама постижу обећавајуће резултате којима успоравају или чак и заустављају старење, то постаје не само могуће, него и вероватно.

Оно на шта указује поменути текст „Њујорк тајмса“ јесте да међу научницима који се баве биологијом старења постоје два табора: песимисти и оптимисти. Први су на становишту да је животни век сваког човека једна свећа која гори док не изгори, док други сматрају да је

то ластич који може да се готово безгранично растеже – и да ћемо у догледно време бити у стању да то и учинимо.

Засад, границе дуговечности постоје – мада се стално померају. Студија која је 2016. објављена у магазину „Нејчер“ („Природа“) изнела је рачуницу да је нови плафон негде око 114,9 година – свака част онима који то надживе.

Две година касније, 2018, ово је оповргнуто у подједнако престижном часопису „Сајенс“ („Наука“). Група демографа са Универзитета Рима и Универзитета Калифорније, испитујући животне трајекторије око 4.000 Италијана, закључила је да ризик умирања експоненцијално расте до 80. године, после чега се постојао смањује, што за резултат има да неко са 105 година има чак 50 одсто шанси да прослави и 106. рођендан. То исто важи и за оне са 106, 107, 108 и 109, из чега произлази да се границе дуговечности непрестано померају и да у томе још нема лимита.

Дилеме око дуговечности садрже, међутим, и једно важније питање: зашто сваки организам, укључујући и људски, стари и на крају умире, односно шта је то у биологији што указује на неизбежност смрти? Да ли је могуће да такве коначности у ствари нема?

Ауторка текста у „Њујорк тајмс“ подсећа на недавно откриће микроба до којих се дошло бушењем седимената на океанском дну – микроба који, у метаболички активної форми“ тамо живе већ више од 100 милиона година!

Актуелно уверење биологије је да је животни век неке врсте предодређен њеном анатомијом и околностима њеног живота. Мале и незаштитијене врсте брзо стижу до фазе репродукције и умиру мало после тога, док се оне крупније, које су успешне у борби за преживљавање, репродукују у каснијој фази и живе дуже. Примерице, птице које се хране кљуцањем са тла, имају краћи животни век од оних са већим крилима које обитавају у високим крошњама дрвећа.

Нове студије указују да процес старења није у толикој мери неповратан како се донедавно мислило, јер су неки експерименти показали да, кад се активирају одређени гени, ћелије могу да се ослободе старих протеина и да се „подмладе“.

Оно што још није познато, то је колико пута ћелије могу да се у овом погледу „ресетују“ и да ли ће то омогућити да се достигне не само стога, него и двестота. То ресетовање је, додуше, још у фази концепта, али је пут до његове реализације данас краћи него што је донедавно био.

У међувремену, док интервенције у нашу наслеђену биологију не постану реалност – реалност је и чињеница да данас има превише земаља у којима је очекивани животни век – због њихових сурових економских, друштвених и политичких прилика – краћи од 65 година.

М. Бекин

МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ ФОКЛОРА У ЛЕСКОВЦУ  
ОДЛОЖЕН ЗА ЈЕСЕН 2021. ГОДИНЕ

# У ишчекивању да корона прође

**В**ирус ковид 19 већ другу годину заредом елиминише зацртане активности бројних секција лесковачког Удружења пензионера. Пандемијом су посебно погођене активности музичко-фолклорне секције најстаријих Лесковчана, јер лесковачке брзе окретне игре траже ближи физички контакт играча.

– На предлог уметничког руководиоца нашег КУД-а Весне Ђорђевић, традиционални пролећни музичко-поетски и фолклорни сусрети због актуелне пандемије одлажу се за јесен, тачније за Дан ослобођења Лесковца, у октобру ове године – објашњава Братислав Здравковић, председник Удружења пензионера града Лесковца.



Коло ветерана на последњем фестивалу фолклора

И остале активности су се проредиле, а опао је и број чланова.

– Када се заврши реновирање зграде Филијале Фонда ПИО у Лесковцу, где смо ми лоцирани, створиће се просторне могућности за нову и поновну активност наших секција, за активност нашег Клуба пријатеља, као и спортског друштва, а повећаће се и број нових чланова, односно оних који су отишли у пензију током пан-

демије – појашњава председник Здравковић.

На последњим међународним сусретима фолклораша у Лесковцу окупиле се тридесетак фолклорних секција из већих градова Србије, Републике Српске, са простора бивше СФРЈ, као и гостију из суседне Северне Македоније и Бугарске.

Сви они најавили су долазак у Лесковац за јесен 2021, на највећи балкански скуп фолклорних играча. **Т. С.**

МЕСНА ОРГАНИЗАЦИЈА ПЕНЗИОНЕРА МУЖЉА

## Недостају им спортски сусрети

Зашто је добро бити члан месне организације удружења пензионера? Овим питањем почели смо разговор са Ержебет Палинкаш (на слици), секретарицом а истовремено и благајницом месне организације пензионера Мужља, која припада Удружењу пензионера Зрењанин.



– Мужља је једна од петнаестак месних заједница града на обали Бегеја. Наша организација већ неколико година окупља све пензионера са овог подручја, старосне, инвалидске, породичне, пољопривредне, и радимо под једним кровом у интересу пензионера. Пре појаве коронавируса и забране окупљања због пандемије, у циљу

здравља свих нас, организовали смо спортске дане, за шта је већ годинама задужен Карољ Салма. Сваког четвртка по подне организовали смо сусрете пензионера којима су присуствовали и гости из суседних села Араца, Белог Блата, Лукиног Села. Кад нам услови дозволе, све ове и друге активности ћемо наставити – каже Ержебет.

МО Мужља за своје чланове редовно организује куповину прехранбених пакета, на неколико рата. За велике и значајне празнике, какви су Божић, Нова година, Ускрс, пензионери могу повољно да купе и рибу. Већ је почела испорука огрева за наредну зиму, такође по приступачним ценама и на десетомесечну отплату.

Ержебет Палинкаш, секретарица МО пензионера Мужља, каже да је интересовање пензионера за огрев све мање. Млади напуштају Мужљу а старијим особама најповољније грејање је земни гас, нарочито тамо где могу користити једну пећ јер су домаћинства углавном са једном или две особе.

**И. Прец**

НАЈСТАРИЈА НИШЛИЈКА  
ПРОСЛАВИЛА 102. РОЂЕНДАН

## Краљица висина

Јелена Минарди, најстарија Нишлијка, прославила је крајем априла 102. рођендан. Честитке су стигле и од градоначелнице Ниша Драгана Сотировски која јој је на поклон донела торту и штапове за планинарење јер је Јелена донедавно била активни планинар.



Јелена је родом из Алексинца. Учитељица је у пензији а више од шест деценија бавила се планинарењем. Учествовала је у више стотина планинарских акција. Освојила је Мон Блан, Гран Парадизо и бројне друге врхове Европе и бивше Југославије па с правом носи титулу – краљица висина.

– Сваки одлазак у планину ми је продужио живот. Планина људима даје снагу и енергију а ослобађа их негативних мисли. Када сам имала 96 година учествовала сам на фрушкогорском маратону дугом 60 километара. Сада не могу пуно да пешачим али пређем два-три километра – с поносом прича ова по много чему изузетна жена.

Уколико желите дуг и срећан живот треба да се окренете природи, планини и својој породици, поручује Јелена Минарди. Она каже да је захваљујући планини доживела дубоку старост. Истиче да воли да припрема слатко и да га поклања пријатељима. И сада, уз синовљеву помоћ, завршава многе ствари у кући. Наглашава да воли да чита али да је вид не служи најбоље. Младе саветује да никада не забраве да је за дуг живот веома битно да човек воли и поштује људе око себе.

**Љ. Г.**



# Захвалница пензионерки



Љиљана Срећковић са мушком певачком групом

**Н**а свечаности поводом Дана победе, 9. маја, додељена су јавна признања Градске општине Младеновац за 2020. годину.

Присутне је поздравио председник општине Владан Глишић, који је и уручио признања добитницима. Захвалницу општине Младеновац за 2020. годину добила је, између осталих, и пензионерка Љиљана Срећковић. Признање јој је додељено за рад на унапређењу културних активности пензионера у Дневном центру и клубу за старије „Младеновац I” и Удружењу пензионера општине Младеновац.

За 16 година ангажовања у културно-забавном животу Младеновца Љиљана Срећковић је дала непроценљив допринос и оставила видан траг у деловању пензионера ове београдске општине. Оснивач је драмске и фолклорне секције, књижевних вечери, а посебно се истакла као оснивач и уметнички вођа мушке певачке групе, која је годинама била једна од најбољих на подручју града Београда.

Треба нагласити и да је Љиљана најзаслужнија што је 2. августа 2016. године, на Дан општине, Удружење пензионера општине Младеновац добило повељу за изузетне резултате остварене у области културе. **С. Г.**

МАЈСКА ИЗЛОЖБА  
СВРЉИШКИХ СЛИКАРА

## Обележен Дан општине



Поводом 8. маја, Дана општине Сврљиг, у Центру за туризам, културу и спорт од 8. до 21. маја организована је традиционална, деветнаеста Мајска изложба сврљишких сликара. Презентовањем ликовних радова поводом Дана општине од 2002. године започело је време подстицања и представљања уметничких напора и стваралачког знања сврљишких завичајних ликовних уметника. Ове године својим радовима суштину изложбе одредило је једанаесторо стваралаца и тако дало свечанији тон прослави Дана општине. Овај дан се слави у знак сећања на 8. мај 1833. године када је сврљишка нахија прикључена Кнежевини Србији. **С. Ђ.**

## МАНИФЕСТАЦИЈА МУЗЕЈИ ЗА 10

### Будућност музеја, у Руми

Ове године, уз маску и дистанцу, манифестација „Музеји за 10” одржана је у 50 градова Србије, а трајала је од 12. до 18. маја. Пред грађанима су били бесплатни садржаји у око стотину музеја широм Србије. Овогодишња тема манифестације била је „Будућност музеја: нове идеје, нове праксе”.

Када је реч о Завичајном музеју у Руми, 12. маја отворена је изложба „Хибридни свет Гомолаве – наслеђе као инспирација” уметника Филипа Ткалца и археолога Уроша Николића. Изложени су предмети из фондуса Завичајног музеја пронађени на локалитету Гомолава у Хртковцима а изложба ће моћи да се погледа до 30. јуна.

Дан касније отворена је гостујућа изложба Музеја Приштина са привременим седиштем у Београду „Етнографско наслеђе Косова и Метохије”. Аутор изложбе кустос



етнолог Мина Дармановић представила је комплете сеоске и градске ношње, затим, појединачне предмете из 19. и с почетка 20. века, а изложен је и део накита. Изложба ће бити отворена до 13. јуна.

Поводом обележавања Европске ноћи музеја, 15. маја, Јелена Арсенивић из румског Музеја одржала је онлајн предавање под називом „Зооморфни и вегетабилни мотиви на народним тканинама – веровања и предања”.

Организоване су и едукативне радионице са ученицима основних школа. **Г. В.**

## Трстеник: Земља прича

У оквиру манифестације „Музеји за 10” у Музејској збирци Народног универзитета Трстеник постављена је изложба грнчарије „Земља прича”, која може да се разгледа до 10. јуна.

Према речима Јелене Вукчевић, кустоса у Народном универзитету Трстеник, идеја је да се прикаже свакодневни живот људи трстеничког краја, њихови обичаји, и да се стручним вођењем кроз изложбу исприча прича о печеној земљи која кроз руке грнчара поприма разне облике и намене. Ова тема је одабрана јер се начин израде предмета од печене земље није значајније мењао од неолита па до модерног доба, а његова употребна и декоративна вредност су остале непромењене. Такође, и због чињенице да је у 2020. начин израде црепуља уписан у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа Републике Србије, каже Јелена Вукчевић.

На изложби је изложен 91 предмет. Најстарији предмети потичу из неолита, са археолошких локалитета Благотин у Пољни и Шљивик у Страгарима, старости 8.000 и 6.000 година. Изложен је и антички лонац са локалитета Грабак у Почковини, као и турске керамичке луле пронађене у центру Трстеника. **Д. И.**



СВРЉИГ

## Перашке на поклон

Поводом ускршњих празника, Актив жена Удружења пензионера Сврљиг поклонило је ускршња јаја ковид амбуланти Дома здравља у Сврљигу и малишанима у предшколској установи „Полетарац“ у Сврљигу. Овим је настављена међугенерациска сарадња са најмлађим становницима општине и исказана хуманост и захвалност здравственим радницима у борби против ковида 19.

С. Ђ.

БУЈАНОВАЦ

## Надају се већем простору

Удружење пензионера Бујановац има око 400 чланова, од 2.850 пензионера, колико живи у овој општини. На челу овог удружења од прошлог лета је Драган Стаменковић (на слици).

– Трудимо се да омасовимо удружење. Формирали смо подружнице у месним заједницама настањеним албанским живљем. Од средстава која нам је определио Фонд ПИО поделили смо помоћ најугроженијим пензионерима, укупно 264 пакета – каже председник Стаменковић.

У сарадњи са Црвеним крстом Бујановца евидентирани су породице пензионера слабог имовинског стања, и оне ће користити услуге народне кухиње. До сада се пријавило више од 150 породица.

Удружење се налази у скученом простору који су добили на коришћење од Фонда ПИО. Било је разговора и обећања о проширењу, али решење се још не назире. Обрађали су се општини за доделу средстава за реновирање простора и добили су уверавања да ће наведена ставка ући у буџет за ову годину.

М. А.



БАЈИНА БАШТА

## Свестрани пензионер

У бајинобаштанском селу Јеловику живи по много чему необичан пензионер, Радиша Вукашиновић (на слици). Знају га као мајстора који, што се каже, може да направи што очима види, али и оно што замисли у својој глави. Машинством и струјом се бави још од момачких дана.



– По одласку у пензију почеле су да ме занимају многе ствари. Најпре сам дошао на идеју да, пошто мој отац и ја пчеларимо, правим ракију медовачу. То ми је успело па је медовача стигла и до иностранства. Пре две године пожелео сам да пишем. Кажу да су моје приче и песме лепе. Објављујем их у локалном листу и надам се да ћу ускоро издати и збирку – каже Радиша Вукашиновић.

Последње његово интересовање везано је за прављење сувенира. Воденице поточаре заузимају почасно место међу тим радовима (на слици).

М. А.

ЉУБОВИЈА

## Нови председник

Удружење пензионера и инвалида рада Љубовија броји око 850 чланова (360 инвалида рада), од три и по хиљаде колико их живи у граду поред Дрине. Нови председник, Драган Милановић (на слици), који је на челу удружења од пре три месеца, прича о плановима и активностима.

– У току је дистрибуција зимнице и огрева. Члановима са најнижим примањима испоручили смо 200 пакета помоћи. Пријављивање за бесплатну рехабилитацију у бањама Србије увелико траје. Прошле године се пријавило близу 400 пензионера, а одобрено је 35 захтева – каже Драган Милановић.

Две трећине чланова удружења има минималне пензије, а новац од прикупљене чланарине у највећој мери се троши на погребнине и за унапређење стандарда пензионера.

Удружење успешно сарађује са Братунцем и Сребреницом из Републике Српске, и до појаве пандемије интензивно су се дружили. Планирају излет до етносела „Тадићеви вајати“, а за Видовдан ће боравити на Голији.

М. А.







НИШ

## Цвеће за погинуле колеге

Удружење пензионисаних радника полиције нишког региона обележило је 13. мај, који су некада прослављали као свој Дан безбедности.

Као и ранијих година, у присуству чланова породица и пензионера полиције, положено је цвеће на спомен-плочу полицајаца погинулих на Косову, каже председница Удружења, Живанка Спасић.

Церемонији су присуствовали представник Скупштине града, заменик начелника Полицијске управе Ниш и заменик начелника полиције.

Обележавање је пратила и телевизијска екипа Белама ТВ Ниш.

**Ж. С.**

ВРАЊЕ

## Одржана редовна скупштина

Скупштина Удружења пензионера Врање одлагана је више пута због короне. Недавно је одржана а присуствовало је 28 председника месних одбора. На скупштини се могло чути да су све активности клуба остављене за боља времена.



Подељено је 500 пакета особама са најнижим примањима и још 500 пакета осталим пензионерима, уз делимичну донацију средстава из фонда за социјална питања. Велико интересовање је било за набавку дрва за грејање на два наест месечних рата.

Први пут у историји Врања за председника месног одбора изабран је у Горњој чаршији Ром, Дурак Дураковић.

– Када прође ова пошаст планирамо да формирамо више секција културног садржаја – поручио је председник Удружења пензионера у Врању, Стојче Павловић (на слици).

**Р. С.**

НОВО МИРИЈЕВО

## Свестрана активност

Удружење пензионера београдског насеља Ново Миријево основано је пре двадесетак година. На челу удружења су председник Ђорђе Костић и заменица Љиљана Јовановић.

Удружење, које окупља више од 400 чланова, од самог оснивања организује излете и путовања а посебну пажњу посвећује пружању помоћи најугроженијим члановима. Редовно се набављају намирнице уз плаћање на рате, а док су услови дозвољавали, сваке суботе су организовани забавни скупови, прича председник удружења, Ђорђе Костић, који је на овој функцији већ 10 година.

Љиљана Јовановић, заменица председника, напомиње да чланови овог удружења редовно учествују на „Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба“ у Врњачкој Бањи. Пре неколико година на овом такмичењу освојили су сребрну медаљу у стрељаштву.

Када прође епидемија короне, кажу, очекује их свестрана активност.

**М. Т.**

МОКРИН

## Титула деди и унуку

Прошлогодешње, јубиларно 30. светско првенство у туцању васкршњим јајима у Мокрину није одржано због полицијског часа уведеног услед пандемије коронавируса. Овогодешње, 31. по реду приређено је у мокринској спортској хали без присуства публике. Ветеран Сава



Терзић освојио је четврти пут титулу. Међутим, радоснији је због тога што је његов петогодишњи унук Иван био најбољи међу јуниорима (на слици).

Туцанијада је окупила 80 такмичара који су се надметали у томе чије одабрано кокошије барено и офарбано јаје има најтврђу љуску. Поред славе и титуле светског првака, победницима, као и другопласираним и трећепласираним учесницима, додељене су и симболичне новчане награде.

**С. З.**



ИЗБРАНЕ НАЈБОЉЕ ПУТОПИСНЕ ПРИЧЕ И ПЕСМЕ НА КОНКУРСУ „ДРАГАНОВА НАГРАДА 2021“

# Активно старење кроз литерарно стваралаштво

На овогодишњи, VII конкурс за „Драганову награду 2021“, који расписује Удружење грађана „Снага пријатељства“ – Amity у сарадњи са порталом Пензин, своје радове послало је 105 аутора из Србије, Босне и Херцеговине, Словеније, Македоније, чак и из Аустралије, Калифорније и Канаде.

Највећи број радова, укупно 28, ове године је приспео у категорији Најбоља путописна песма, 26 у категорији Најбоља женска путописна прича, док је 24 аутора послало радове за избор најбоље приче о путу из иностранства. Оцењивано је и 14 радова из категорије Најбоља мушка путописна прича, као и 13 прича са путовања по Србији. Пред петочланим жиријем, чији је члан Беба Кука, ћерка Драгана Куке, по чијем имену је конкурс и добио назив, и ове године је био тежак посао када је реч о селекцији.

Беба Кука је за „Глас осигураника“ изјавила да је било прелепих прича, да верује



да и осталим члановима жирија није било нимало лако да изабере најбоље, и изразила наду да ће се аутори награђених и похваљених радова много обрадовати.

Као и претходних година, награђене су по три приче у свакој категорији, а прво награђени су добили тродневно путовање у Врњачку Бању са драгом особом, које ће бити реализовано у октобру ове године. Другонаграђени из сваке категорије добијају као награду вечеру са особом по

избору у свом месту, а трећенаграђени поклон.

У складу са оценама комисије, ове године је уместо петнаест похваљено седамнаест радова, чијим ауторима ће бити уручене похвалнице.

Подсећамо да је циљ конкурса да, пре свега, подстиче активно старење, али је он добио још више на значају у доба пандемије, јер нису само аутори путовали кроз своја сећања и мисли на разноврсна путовања, него и жири. „Путоваће“ и сви будући читаоци, када радови свих награђених, похваљених аутора и „Мајстора пера“ буду објављени у штампаној публикацији, чију ће рецензију написати књижевник Видак Масловарић.

Публиковане приче и песме биће промовисане уз доделу похвалница, а награђене и похваљене радове објавиће портал Пензин, док ће један број пристиглих радова, према избору Александре Јовановић, уреднице овог портала и члана жирија, такође бити презентован јавности. **Ј. Оцић**

ИНТЕРЕСАНТАН ХОБИ ПЕНЗИОНИСАНОГ СВЕШТЕНИКА

## Лесковачке цркве опрема књигама

Велелепна црква посвећена преподобној матери Параскеви у лесковачком селу Кутлеш доминира овим крајем. Свој радни век у овој богомољи пре 11 година окончао је отац Тихомир, велики љубитељ писане речи. Нема те промоције књига у Лесковачком културном центру или у Градској библиотеци „Радоје Домановић“ да „наш поп Тика“, како га овдашњи песници одмила зову, не присуствује.

Захваљујући својим пријатељима и колегама по перу из лесковачког књижевног клуба „Глобочица“, поп Тика је за библиотеку цркве у Кутлешу за непуне две године, пред одлазак у пензију, сакупио више од 6.000 наслова. У последњих неколико година овај хумани старина прикупио



Поп Тика и поп Иван у библиотеци цркве у Кутлешу

је још две-три хиљаде издања савремених издавача и те књиге поконио цркви у Локошници, селу на питомој обали Јужне Мораве. Отац Тика, који је дубоко загазио у девету деценију, обећава да ће, ако га здравље послужи, прикупити књиге и за цркву у Доњем

Брестовцу, која је завршена пре десетак година.

Поп Тика је свој хоби почео случајно, на првој промоцији романа познатог лесковачког романописца и публицисте. Овдашњи шерети се закљичују у „песничку част“ да су на промоцију намерно довели попа у

манџи, како би лесковачким писцима разбили „малер“ пред престоничким издавачима. Али, попу Тики, као и бројним посетиоцима, та промоција се допала па је на многим књижевним сусретима у Лесковцу увек стрпљиво седео у првом реду пажљиво пратећи излагања аутора и критичара.

Сваки од аутора би за потребе „Тикиних библиотека“ оцу Тихомиру остављао за успомену бар по једну књигу са личним потписом.

– Жеља ми је да за свог живота на дан Васкрса или Свете Тројице организујем књижевне сусрете у порти цркве у Кутлешу или Брестовцу. Волео бих да на тим сусретима чујемо поезију међу фрескама – истиче отац Тихомир.

**Т. Стевановић**



## Исплата породичне пензије пунолетном детету

**?** П. Л., Лебане: Завршавам средњу школу и на јесен се селим у већи град на студије. Примам породичну пензију на основу смрти оца. Могу ли да отворим рачун на своје име и да примам породичну пензију лично или ће се и даље исплаћивати мојој мајци?

**Одговор:** Детету коме је до пунолетства исплата породичне пензије вршена преко законског заступника/старатеља, кад постане пунолетно исплата породичне пензије може се вршити на његово име. У том случају треба да отвори текући рачун код банке преко које жели да се исплаћује пензија, а затим треба филијали Фонда која је донела решење о остваривању права на породичну пензију поднети захтев да се убудуће испла-

та породичне пензије врши на његово име и на његов текући рачун. Уз захтев је потребно приложити фотокопију решења о признавању права на породичну пензију, фотокопију личне карте и овлашћење од банке код које је отворен текући рачун за пријем пензије. Када је пензија исплаћивана на текући рачун старатеља потребно је доставити и потврду о угашеном рачуну или сагласност банке за промену начина исплате пензије.

## Уговор о допунском раду

**?** А. Т., Медвеђа: Запослен сам у једној фирми, али после подне радим у другој по неколико сати. Кршим ли на тај начин закон и како то може законски да се регулише?

**Одговор:** Запослени који ради са пуним радним временом код једног послодавца може да закључи уговор о допунском раду са другим послодавцем, и то највише до једне трећине радног времена. С обзиром да је у овом случају запослени већ обавезно осигуран тј. пријављен на осигурање код једног послодавца, за њега се не подноси пријава на осигурање по основу обављања послова по уговору о допунском раду.

Исплатилац накнаде по уговору о допунском раду до 31. 12. 2018. био је дужан да Фонду доставља пријаве о уплати

доприноса по основу уговорене накнаде, односно накнаде по основу уговора о допунском раду и висини те накнаде – образац М-УН, у року од три дана од дана уплате доприноса.

Исплатилац уговорене накнаде од 1. 1. 2019. године нема обавезу подношења пријава М-УНК по том основу. Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање вршиће преузимање, односно унос података о исплаћеној накнади у матичну евиденцију у електронској форми на основу података из Централног регистра обавезног социјалног осигурања које јој доставља Пореска управа.

## Прерачун пензије и нови износ

**?** М. Л., Младеновац: Корисник сам старосне пензије од 2013. године без умањења (60 год. живота и 40 год. радног стажа). Као власник СЗР наставио сам да обављам делатност уз плаћање свих пореза и доприноса по минималној скали до новембра 2020. Да ли могу поднети захтев за прерачун пензије и хоће ли то утицати на њену висину?

**Одговор:** Поновно одређивање пензије Фонд ПИО обавља на захтев корисника, под условом да је радни однос трајао најмање 12 месеци. Право на повољнији износ пензије припада од првог дана наредног месеца од дана подношења

захтева. Захтев се подноси на одговарајућем обрасцу, који се може добити на шалтеру филијале Фонда или одштампати са сајта РФ ПИО – [www.pio.rs](http://www.pio.rs), с тим што је Фонд дужан да кориснику права утврди повољнији износ пензије.

## ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА” ОДГОВАРА



**!** Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО [www.pio.rs](http://www.pio.rs)

## Избегавање двоструког осигурања

**?** К. П., Бор: Затворио сам своју обућарску радњу у Србији пошто ми се указала прилика да почнем да радим у иностранству. Запослио сам се у Швајцарској, пријављен сам и послодавац ми уплаћује доприносе за ПИО. Да ли сам у обавези да и даље уплаћујем доприносе у нашој земљи?

**Одговор:** Лице које обавља самосталну делатност у Републици Србији, а истовремено је обавезно осигурано по основу запослења из ПИО у некој од држава са којом имамо закључен споразум о социјалном осигурању и за то поднесе доказе, није обавезно осигурано у Републици Србији, односно нема својство осигураника према прописима о ПИО, па нема ни обавезу плаћања доприноса.

Потребно је поднети захтев за издавање потврде о ослобађању обавезе уплате доприноса по основу обављања самосталне делатности због обавез-

ног осигурања у иностранству.

Захтев се подноси Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, Дирекцији Фонда, Одељењу за пензијско и инвалидско осигурање по међународним уговорима. Уз захтев је потребно приложити решење Агенције за привредне регистре о оснивању предузећа или предузетничке делатности и доказе о осигурању у иностранству. У поступку издавања потврде Фонд ПИО ће се по службеној дужности обратити пензијском органу у земљи у којој постоји осигурање по основу радног односа и затражити службену потврду података.

## Исплата пензије на рачун дома за старе

**?** А. Т., Параћин: Недавно смо сместили деду у установу за стара лица. Да ли може аутоматски његова пензија да се исплаћује на рачун дома, а разлику у цени ћемо ми да доплаћујемо.

**Одговор:** Ако је пензионер смештен у дом за стара лица, без обзира да ли је у питању државни или приватни дом, или одлучи да тамо оде, Фонд може на рачун те установе да уплаћује пензију, при чему не постоје никакви трошкови исплате.

Пензија ће се уплаћивати на рачун те установе само под условом да се Фонду ПИО достави уговор о смештају који је корисник закључио са домом, с подацима о броју рачуна. Документацију Фонду

може доставити и установа уз сагласност пензионера. На исти рачун Фонд уплаћује и накнаду за туђу помоћ и негу, ако пензионер на то има право.

Уз захтев, надлежној филијали РФ ПИО се, поред уговора, шаље и изјава корисника (може у слободној форми) и потврда банке о сагласности, ако се мења начин исплате (до закључења уговора корисник је примао принадлежност са свог текућег рачуна, а сада жели на рачун установе).

# СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ПРИПАДНИК	СРЕДСТВО ЗА ЛЕМЉЕЊЕ	АЛБАНСКО МУШКО ИМЕ	КАЛУЂЕР	ГРАД У ШВАЈ- ЦАРСКОЈ	ПРОНАЛАЗАЧ	ПЕСМА ЂУРЕ ЈАКШИЋА	КАФЕНИ ТАЛОГ	ОЗНАКА ТУРСКЕ
ВАТРЕНОСТ									
ПРОНАЛАЗАЧ ЕЛЕКТРО- МАГНЕТ. ТИТРАЈА									
ДЕО РАЗЛОМКА									БРОД ЗА РИБАРЕЊЕ
СИМБОЛ СУМПОРА		КРАТКО МИЦАЊЕ						ОЗНАКА РЕОМИРА	
		БОЈНИ ОТРОВ						КЊИГА (ТУР.)	
СИМБОЛ ТИТАНА			МЕСТО У БОСНИ						
			ПРОБА, ОГЛЕД						
МЕДОНОСНА ПЧЕЛА (ЕНГ.)				ТУРСКО МУШ. ИМЕ					
				ТАКСА ЗА СКЕЛУ					
ЗАКОН (ЛАТ.)					МАЈМУН ТАРЗАНА				
					БАЛЕТ ГЛИСАНЦИЈА				
ДРЖАВА ЕВРОПЕ						ЈУЖНО ВОЂЕ			
						ЖЕНСКО ИМЕ			
ВРСТА ОБУЂЕ							БОКСЕРСКИ САВЕЗ		
							СТ.РИМ. НОВЧИЋИ		
АНТИЧКА ДРАМСКА ИМПРО- ВИЗАЦИЈА								ОЗНАКА ЗА КАРАТ	
								ОЗНАКА ЗА ТОНУ	
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СКИТАЧ, ЛУТАЛИЦА	РАДИО- ОПЕРАТЕРИ							
		ТРЕНУТАК							
УМИРИТИ, УТИШАТИ								ОЗНАКА БЕЛГИЈЕ	
								ДРУШТВО ЉУДИ	
ОСТАТАК КОД ПЕЧЕЊА РАКИЈЕ							ДОКТОР (СКР.)		
							УЗОР		
МЕСТО У СЛОВЕНИЈИ						ЛАТИНСКИ ПРЕДЛОГ.			
						СПОРО, ИНЕРТНО			
ПРИЧА ЈОСИПА КОЗАРЦА					НАПОР				
					НОРВЕШКИ ПИСАЦ, ПЕТЕР				
СТАРИ СЛОВЕН				КРСТ					ГРЧ МИШИЋА ЛИЦА
				БРУТО (СКР.)					
ОЗНАКА ЛИТВАНИЈЕ			ЖУТИ МИНЕРАЛ						
			СИМБОЛ КАЛАЈА						
ОЗНАКА ЗА АЛТ		ПОСТОЈАНИ							
		ОЗНАКА ЗА РАЗРЕД							
СТАНОВНИК ЦРНЕ ГОРЕ									

# ДА ИЛИ НЕ

1. Енглеска краљица Викторија владала је 64 године и за време њене владавине британска империја достигла је врхунац своје моћи.  
**ДА НЕ**
2. „Женидба и удадба“ је наслов комедије познатог српског писца Стевана Сремца.  
**ДА НЕ**
3. Познати италијански физичар Галилео Галилеј, који је открио да се Земља окреће око Сунца, живео је у 15. веку.  
**ДА НЕ**
4. Пиће познато под називом шерибренди је врста ракије која се прави од житарица – кукуруза и пшенице.  
**ДА НЕ**
5. Позната француска књижевница Франсоаз Саган имала је само 16 година кад је написала и издала свој први роман.  
**ДА НЕ**
6. Злато је веома растегљив материјал. Од 0,06 грама злата може се извући нит дугачка 100 метара.  
**ДА НЕ**
7. Право име Буфала Била – легенде Дивљег запада је Буч Касиди.  
**ДА НЕ**
8. Тихи океан заузима више од једне четвртине Земљине површине.  
**ДА НЕ**
9. Опере „Продана невеста“ и „Севилски берберин“ компоновао је Беджих Сметана.  
**ДА НЕ**

# КОЊИЧКИ СКОК

К-	- Е	Н-	- А.
- У	- Л-	- И-	Н-
- Ј-	- О-	- Л-	- Е-
- Е-	М-	- А	Н-
- Г-	- Е-	- М-	- У
- А	Д-	- А	Д-

Крећући се ходом скакача у шаху, добија се једна изрека.

**РЕШЕЊЕ ИЗ ОВОГ БРОЈА - СКАНДИНАВКА:** пшеница, лименост, резанатор, именован, с макар, р, т, Хозић, ане, Насиб, лекс, Чита, Црски, нап, црпел, бс, ателата, к, релити, смипити, б, шта, Црско, Црско, КОЊИЧКИ СКОК: Кога није на делу, нема му дела. **ДА ИЛИ НЕ:** 1) Да, 2) Не (Ову комедију написао је Јована Старија Поповић), 3) Не (Галилео Галилеј је живео од 1564. до 1642. у 16. и 17. в. 4) Не (Шерибренди се прави од житарица и трешања), 5) Не (Франсоаз Саган је имала 19 година када је објавила роман „Натал“, 6) Не (Од 0,06 грама злата може се извући нит дугачка 157 метара), 7) Не (Право име Буфала Била је Буч Касиди), 8) Не (Тихи океан заузима више од једне четвртине Земљине површине, 9) Не (Компоновао је Беджих Сметана).



# Да ли сте знали ...

– да у Србији постоји музеј посвећен слатку? Музеј слатка породице Цветић из Краљева налази се у очуваном амбијенту салона с почетка 20. века и у њему се налази мноштво предмета за послуживање слатком. Ту су све колекције које су у Србији употребљаване у претходних 150 година. Слатко је у нашу грађанску културу доспело крајем 19. и почетком 20. века, а данас се припрема само у Србији и појединим крајевима Грчке и Бугарске. Књегиња Љубица, жена књаза Милоша, прва је у Србији кувала слатко.



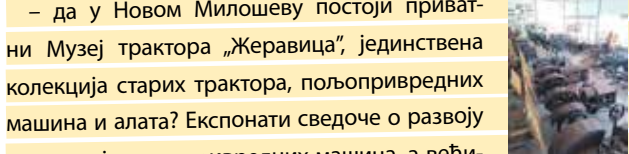
– да у Сремским Карловцима постоји Музеј шибица? У овом музеју се налази 25.000 кутија палидрваца! Новосадска сликарка Јована Поповић Бенишек наследила је шибице које су припадале њеној помајци, глумици Јасни Новак, па је ово благо изложила јавности. Овде се налазе шибице из Јапана, Рима, Шведске, али и наше, од Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца до данас. Та необична збирка је својеврсна хроника друштвених промена у последњих 170 година, јер су на овим малим кутијама представљени најзначајнији светски догађаји, проналасци, као и развој дизајна у протекла два века.

– да се при фабрици Застава оружје у Крагујевцу налази Музеј „Стара ливница“? Смештен је у згради некадашње Тополивнице која је сама по себи музеј, јер припада стили индустријске архитектуре 19. века. Стална поставка прати историју крагујевачке војне фабрике, од оснивања 1853. до седамдесетих година 20. века, којој је прикључена и изложба модернијег наоружања. У музеју могу да се виде и значајни раритети као што је чувена пушка Маузер Миловановић М1880 („кокинка“) и пушка кременјача „сис“.



– да Музеј угљарства у Сењском Руднику приказује развој угљарства у Србији од периода антике до данашњих дана? У склопу Музеја налазе се три објекта и парк око њих: музеј, смештен у некадашњи централни магацин за репроматеријал из 1930. године, стара машинска радионица са ковачницом из 1920. године и Управна зграда „Александровог поткопа“ из 1860. године. У парку који допуњава музејски комплекс изложени су велики експонати из историје угљарства.

– да у Новом Милошеву постоји приватни Музеј трактора „Жеравица“, јединствена колекција старих трактора, пољопривредних машина и алата? Експонати сведоче о развоју индустрије пољопривредних машина, а већина трактора потиче из двадесетих година прошлог века када су се на војвођанским њивама појавили први са гвозденим точковима. Око 90 одсто експоната је и данас у возном стању.



## Лековите мисли

**Није важно где живите већ како живите.**

Иако није тако, требало би да буде: млади да живе, а стари да – уживају.

**Делимо само одговорност. Пара нема.**

Ми иноваторе не награђујемо већ нагрђујемо.

**У политици, за разлику од кошарке, и једна грешка може да буде кобна.**

Снага мора дупло да ради кад је памет на распусту.

**Душан Старчевић**

## Нада

**Од усамљености више на овом свету не можеш постићи.**

Имам проблем са видом. Не видим даље од носа.

**Уметност је све, али није свашта.**

Мене је живот учио. Још плаћам приватне часове.

**И непоновљиво се понавља.**

Не подгревајте ми наду. Једном сам се већ опекао.

**Радмило Мићковић**

## Увек у праву

**Човек увек умре пре времена.**

Сећање издаје. Време је да почнем да пишем мемоаре.

**Кад мало боље размислим, ја сам увек у праву.**

Мушкарац без жене је – слободан.

**За политичке струје ни Тесла није знао.**

Саставио сам крај с крајем. А средина празна.

**Зоран Т. Поповић**

## Ситне душе

Захваљујући својој пензији, деда три генерације држи на окупу.

**Сви се дали у бизнис. О раду нико не размишља.**

Снага ситних душа је у њиховој бројности.

**Код толико понуда за бољи живот, тешко је сачувати своје ја.**

Грижа савести се не сматра болешћу савременог друштва.

**Живан С. Филиповић**

## Трећа срећа

**Оно чега се будала сети, и паметног замисли.**

Корист од туђе штете је дупла штета.

**Трећа чаша језик развезује.**

Најпре залута онај што хода туђим ногама.

**Најбоље чују отворене очи.**

Ако лопову станеш на пут, може те украсти.

**Бранка Лазич**

## Странпутице

**Када сам се направио луд, сви су рекли да сам јако паметан.**

Пио је на литре, а умро је од капи.

**Целога живота сам био губитник, док нисам добио корону.**

И у зрну истине крију се велике лажи.

**Прави путеви увек воде преко странпутица. Тако се најбоље стиже до циља.**

Питала ме старост где ти је била младост. На бироу рада.

**Радивоје Јевтић Јенки**